

6. 1984 96. ÅRG.

Løssalg kr. 12

STAV OLAV

s. 1, Arno Gerritsma

Gråbrødre i St. Hallvard gjennom
50 år

s. 6, Gunnel Vallquist

Francois Mauriac som brevskriver

s. 10, Gerard Vranken

Minnesteder for Romareisende

s. 14, Albert Raulin

Katekese på høyt nivå

s. 16, Unni Klepper Joynt

En bok for og om medmennesker

s. 20, Wera Sæther

«Skjebnetimen» av Jonathan Schell

ST. OLAV

Klosterlivets fremtid - et anliggende for oss alle?

Fransiskanerne kan i år se tilbake på seksti års virke i Norge etter reformasjonen. Dominikanerinnene på Lunden markerer i begynnelsen av måneden 25 år for klosterets offisielle opprettelse. Målt i lys av Kirkens snart totusenårige historie, er tallene beskjedne. Likevel gir de en anledning til ettertanke, og et spørsmål synes nærliggende: Har klosterlivet aktualitet for oss?

Få katolikker vil besvare spørsmålet benektende, men det er ikke alltid like lett å gi et meningsfylt svar. Den katolske kirkes tilbakekomst til landet kan vanskelig tenkes uten ordenssøstrenes og -brødrenes medvirkning. Mange er de menigheter som i årenes løp har hatt en ordensprest som sokneprest eller kapellan. Og den store humanitære innsats ordenssøstrene har gjort og fortsatt gjør, representerer et viktig avsnitt i landets sosialhistorie.

I de siste tiårene har vi opplevd at samfunnet selv overtar deler av omsorgen for sine medlemmer samtidig som Kirkens behov har gjennomgått dyptgripende forandringer. Nødvendigheten av og mulig-

heten for en direkte innsats i Kirken er større enn noen gang. Oppgavene er utallige og utfordrende - for alle troende.

Å velge klosterlivet kan være én måte å møte denne situasjonen på. Men det vi kanskje mer enn noe annet trenger, er de bønnens og troens celler som klostrene utgjør i et samfunn. Og her står vi jo ved selve kjernen i klosterkallet: Å følge Kristus helhjertet - alltid og for alltid -, og det i et samfunn hvor mange er så velfødde og materielt tilfredsstilte at livet har mistet sin mening.

Klostrene burde være en påminnelse om den storhet mennesket er kalt til. Har vi råd til å unnvære den? Spørsmålet er en utfordring til oss. Hittil har vi på nesten alle områder av Kirkens liv nytt godt av hjelpen fra det store utland. Det har vært så enkelt å spørre - både etter materielle ytelser og etter bemanning. I dag er pionertiden forbi. Vi må bli selvhjulpne. Ressursene i utlandet er heller ikke som før.

Det gjelder da for klosterlivet, som for så mange andre sider ved Kirken, at det må bli vårt eget ansvar. Vil vi fortsatt ha klostre i Norge, må vi selv være med på å skape dem. ●

Fransiskanerne - «gråbrødrene» - har en århundrelang historie i vårt land. Etter et avbrekk på grunn av reformasjonen vendte de tilbake til Norge i 1924. Deres virksomhet i hovedstaden startet ti år senere, - gråbrødrene på Enerhaugen har med andre ord nylig feiret sitt femtiårs-jubileum. St. Olav har bedt pater Arno gi oss noen glimt av fransiskanernes virksomhet i Oslo, særlig fra den første tiden, som vel er temmelig ukjent for de fleste av oss.

Arno Gerritsma

GRÅBRØDRE I ST. HALLVARD GJENNOM FEMTI ÅR

1

Er St. Hallvard menighet fransiskanernes «ansikt» i Oslo katolske bispedømme? Jeg tror man kan si det uten dermed å forkleine noe av den øvrige innsats brødrene har gjort hertilands siden de kom tilbake i 1924. Menigheten i Oslo Øst kan vanskelig mer tenkes uten fransiskanerne, og dette er ikke uten grunn. Gjennom femti år har brødrene forsøkt å formidle noe av sin verdifulle tradisjon selv om det ikke er så lett å peke på hva det spesielt fransiskanske preget består i. Det har formodentlig noe med det å gjøre at fransiskanerne likesom står plantet naturlig i menigheten. De har lett for å gli inn i miljøet øst for Akerselva, hva nå den egentlige grunnen enn kan være.

«Harde trettiår»

Fransiskanerne kom til Oslo, nærmere bestemt til den tidligere St. Hallvards-kirke i Urtegaten i 1934. De «harde trettiår» var et begrep for befolkningen på østkanten, og både kirken og prestegården bar tydelig preg av miljøet. Straks fransiskanerne overtok menigheten, påtok de seg å bygge en ny kirke i Oslo Øst. Imidler-

tid tok det mer enn tretti år før den nye kirken var et faktum. Det ble alt annet enn et lynprosjekt, til tross for at den daværende sokneprest - pater Notenboom - var en dyktig administrator og en erfaren tiggermunk! Han hadde imidlertid ikke tiden med seg. Trettiårene var *før* harde, dessuten var man for sterkt avhengig av den fransiskanske ordensprovins i Nederland, som gjorde prosjektet ytterligere komplisert ved å engasjere en nederlandsk arkitekt ved siden av den allerede engasjerte norske. Dertil kom at krigen begynte å true mer og mer.

Men det var ikke bare bygging av en ny kirke brødrene hadde påtatt seg. Menigheten skulle også ivaretas. Patrene Notenboom og Boers var dyktige sjelesørgere, sjarmerende hver på sin måte og gode predikanter. De fikk et godt lag med menighetens folk, med solid støtte av broder Martin som ennå huskes av mange i Oslo. Broder Martin var en altnulig-mann av det slaget som man selv hos fransiskanerne må lete lenge etter i dag! Han holdt huset rent, gjorde innkjøp, laget mat, gikk ærender, ledet sangkoret, ministrerte i ukens løp og var ikke helt ueffen som mekaniker og

elektriker. Disse siste talentene la han heller ikke skjul på! Da jeg bodde sammen med ham i Urtegaten, hadde han konstruert en elektrisk maskin som kunne brukes til mekanisk drift av redskap av forskjellig slag. Maskinen ble i min tid bare brukt til maling av kaffe. Når den ble satt i gang, ristet hele huset fra kjeller til loft, til liten glede for husets beboere! Noe av det første vi gjorde da Martin var reist tilbake til Nederland for godt, var å demontere maskinen. Men det tok lang tid, - det var solide saker broder Martin opererte med!

De trange år til tross var menighetslivet ganske blomstrende. Det kan man lese om i gamle referater. Også menighetsmøtene utenom gudstjenestene var populære. Folk kom til og med fra den andre siden av Akerselva for å delta! Det kan imidlertid ikke skjules at det rådet en viss rivalisering mellom «St. Hallvard» og «St. Olavs menighet». To foreninger: St. Birgittaforeningen for damer og St. Josephforeningen for herrer spilte en nokså fremtredende rolle i denne rivalisering. De hadde visstnok hver sitt motstykke i St. Olavs menighet! St. Birgittaforeningen holdt

«Austr til brædra»

I sin artikkel «Frans' disipler i Norge gjennom 300 år» (i «Frans' av Assisis skrifter», St. Olav Forlag 1982) skriver Erik Gunnes bl.a. at fransiskanernes kloster hadde hertug Håkon (senere kong Håkon V) stiftet, og at det i 1291 ennå var under bygging.

«Det må ha vært hertug Håkon som har

anvist tomt øst for Lo-elven, på Løkkene, like utenfor den vesle bykjernen, men med den tanke at mer bebyggelse skulle kunne komme. Beliggenheten gav klosteret navnet 'austr til brædra' eller 'ut til brædra' for å skjelne det fra dominikanerkonventet, som var reist inne ved domkirken.» Den nåværende bispegård ligger over restene av det gamle dominikanerklosteret, Olavsklosteret.

Oslos eldste fransiskanerkirke

Fransiskanerkirkene skulle gi plass til en stor lyttende menighet. Derfor er de store, men da bare koret måtte ha hvelv, ble skipet smalt. Fransiskanerkirken i Oslo har fulgt det vanlige skjema. Skip og kor har samme bredde. Kirken var bygd i store røde tegl, koret har antagelig vært overhvelvet, mens skipet har hatt tretak. (Fra en artikkel av Gerhard Fischer i «St. Hallvard», bd. 13)

2

lengst og fungerte ennå i flere år etter krigen som arrangementskomité for basarer.

Krig og gjenoppbygging

I 1940 ble Norge okkupert, og året etter flyttet pater Boers til Kristiansand. Pater Notenboom fikk da pater Novatus Hutjens som kapellan. Krigen var ingen hyggelig tid, men brødrene slapp heldig gjennom denne vanskelige perioden. Likevel oppdaget man i etterkrigsårene temmelig fort at krigen hadde satt punktum for en epoke som ikke mer ville vende tilbake. Denne erfaring gjorde man ganske sterkt i St. Hallvard menighet.

I 1946 ble pater Notenboom kalt tilbake til Nederland og ble erstattet - om enn ikke som sokneprest - av den norskfødte fransiskaner Otto Hansen. Da Notenboom kom tilbake i 1950, - for en periode av fem år - var forandringen allerede i full gang. Man fikk inntrykk av en slags oppløsningsprosess.

Sommeren 55 reiste Notenboom for godt til Nederland, og pater Castricum og undertegnede - som i fem år hadde arbeidet sammen i Kristiansand, - ble forflyttet til Oslo.

«Menigheten i Oslo Øst kan vanskelig mer tenkes uten fransiskanerne,» skriver pater Arno Gerritsma i anledning av «Gråbrødre-jubileet» på Enerhaugen.

Jeg kommer aldri til å glemme den gudstjenesten i slutten av august da Castricum skulle holde sin tiltredelsespreken. Var det så mange som seksti mennesker i kirken? Jeg tror seksti var i overkant! Antall menighetsmedlemmer hadde nok økt og lå vel den gang et sted mellom syv og åtte hundre. Men hvor var de på en dag som denne? Det var en regelrett kald dusj! Det kunne ikke være tvil om at her hadde det foregått en utvikling i negativ retning. Og vi skulle få lignende erfaringer: Jeg husker at selv ved de store høytider var det ikke bare tomme plasser, men tomme benker i den vesle kirken. Hva var års-

ken? Etterkrigsårene må nok ta en del av skylden. Menighetslivet hadde skiftet karakter ikke bare i St. Hallvard. Overalt slet menighetslagene med de tradisjonelle former for samvær og underholdning som tiltrakk færre og færre. Spesielt for Oslos vedkommende spilte også det forhold inn at den indre bydelen langsomt ble avfolket, mens de nye drabantbyene øst og sør for hovedstaden ennå var i full utvikling. St. Hallvard lå midt mellom disse to «fronter» og hadde på det tidspunkt heller ikke noe skikkelig menighets-senter som kunne møte tidens og situasjonens utfordringer. Vi som slet med disse bekym-

Sjelesorg og håndgemeng

I sin artikkel «Det gamle Oslo» (fra «Ekskursjonsbok for Oslo og omegn», J.W. Cappelen Forlag, 1952) skriver Margit Rogne bl.a.: Gråbrødrene skulle preke og drive sjelesorg. De representerte den lavkir-

ringer og problemer, tenker tilbake på disse årene som «de harde femti-år»!

Ikke desto mindre: det var lyspunkter. Vi ga ikke opp i den gamle gården, og vi fikk hjelp. Fransiskushjelpen startet sin virksomhet, om enn meget beskjedent. Marialegionen - så liten og omdiskutert den enn var - gjorde en fortjenstfull pastoral jobb. De katolske speidergutter begynte å bevege seg mer på østsiden av Akerselva, og «Sommer-skolen» - et nytt og lovende innslag i ungdomsarbeidet - arrangerte noen ganger et vinterskole-opplegg i St. Hallvard, slett ikke med dårlig respons. Vi startet også med en egen barnemesse hver første søndag i måneden, det er blitt en tradisjon som stadig lever videre. Likeledes fikk sangkoret en ung, initiativrik og velkvalifisert dirigent. Kirkebesøket begynte igjen å øke, og hva vi faktisk aldri hadde opplevd de siste år på femtitallet: det kom barn til messen! Vi fikk sogar en ivrig ministrant-gruppe.

Kirkeplaner tar tid - og noen tas ved nesen!

Her må det tilføyes at vi i 1958 hadde gjort såpass fremskritt

helige bevegelse den gang og gikk ofte sogneprestene i nærheten.

Vi hører om strid mellom dem og prestene ved domkirken, domkapitelet, som til og med ville hindre dem i å bygge sin kirke, og gikk til håndgripeligheter og rev ned det påbegynte kor. Fransiskanerne fikk imidlertid støtte fra paven og sikkert også fra kongen, og striden ser ut til å være bilagt.

med de gamle byggeplanene at vi igjen kunne engasjere en arkitekt, selv om det endelige byggeløye ennå ikke var helt sikret. Valget falt på arkitektfirmaet Lund og Slaatto. - Dette var omtrent situasjonen et par år før vi kunne flytte til Enerhaugen. Som en avslutning av denne perioden kan det her berettes følgende episode som ikke er helt blottet for humor!

Det var ikke gjort noe særlig med vedlikehold av den gamle kirke og prestegård i Urtegaten - ut fra det argument at: snart skal vi allikevel bygge. Men dette «snart» ble til stadig flere år, - etterhvert så eiendommen nokså forfallen ut. En aften ringte en politimann på døren. Om vi var klar over at det drysset puss ned fra fasaden ute i gata? Politimannen mente at vi måtte gjøre noe med dette, ellers kunne det bli anmeldelse. Her nyttet det ikke med det tradisjonelle argumentet - vi måtte bare gi oss. Omsider fikk vi tak i en murmester. Mannen jobbet litt lenger nede i gaten sammen med sin kompis. Et stillasfirma ble kontaktet og arbeidet kunne settes i gang. Det var ikke rare greiene murmesteren og kompisene preserte. De sprang fra den ene

Milde dommer for pinsevenner

(NØP/KC) En rettsak mot to pinsevenner i Moskva fikk en langt bedre slutt enn hva man på forhånd hadde regnet med. Til tross for at både Stephan Kostyuk og Richard Tsimmermann ble funnet skyldige etter straffelovens artikkel 227 om utøvelse av religiøse ritualer, ble straffen henholdsvis fire års «eksil» og to års betinget fengsel.

jobben til den andre, tok forhåndsbetaling til de materialer de trengte, slengte litt sement her og der og skyndte seg så tilbake til Urtegaten 29 hvor de forskanset seg i kjelleren. Der var det skralt med materialer, men rikelig med øl! Murmesteren og kompisene hadde mange gode og glade timer inntil en av oppdragsgiverne fikk mistanke om det søte livet de førte. Da de var blitt meldt til politiet, viste det seg at de allerede hadde kommet seg til utlandet! Slikt var kanskje ikke helt uvanlig den gang, og det var nok ikke første gang noen gråbrødre ble tatt ved nesen!

Arkitektonisk sjokk på «den hittil største dagen».

Den hittil største dagen for menigheten i tiden etter krigen er utvilsomt St. Hallvardsdagen 15. mai 1966 da den nye kirke ble innviet. Mer enn tretti år hadde menigheten - som i mellomtiden hadde fordoblet seg - ventet på denne dagen. Forventningene var høye, men selv om det kanskje aldri er blitt sagt offentlig, har jeg en mistanke om at skuffelsen var temmelig stor hos flere i menigheten.

Fransiskanerklosteret i Slesvig 750 år

Det er i år 750 år siden fransiskanerne grunnla et kloster i Slesvig - to år etter at de første «gråbrødre» kom til Danmark. I 300 år virket brødrene i byen inntil klosteret ble oppløst ved reformasjonene i 1529. Det

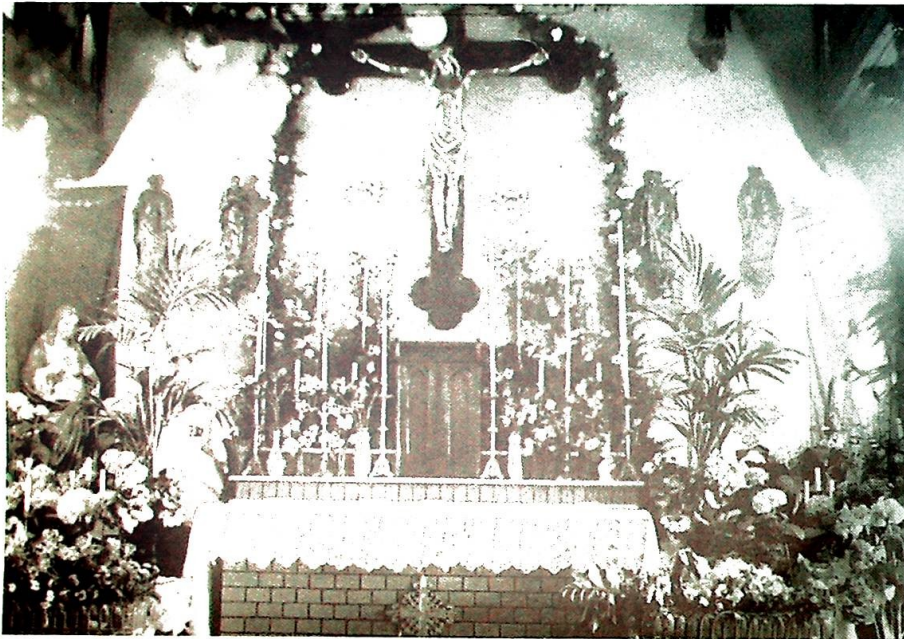
meste av klosterets gamle bygninger er bevart - de ble nemlig benyttet som hospital etter reformasjonen.

I de senere år har arkeologer gjort flere funn som kaster lys over klosterets tilblivelse som man inntil nu har visst lite om. Interessante kalkmalerier er også blitt avdekket, heter det i siste nummer av det danske Franciskus-Selskabs blad.

Hva er sjelesorg?

«Sjelesorg» er emnet for siste temahefte av *Inter Medicos* utgitt av Norges Kristelige Lægeforening. I artikkelen «Sjelesorg i hverdagen» foretar sogneprest Knut A. Rydjord en nyttig grenseoppgang. «Sjelesorg - et av de umulige begreper som ikke bare sier lite om hva saken gjelder, men som også gir mange mennesker gale assosiasjoner. Sjelesorg opp-

4

Den arkitektoniske utføring av bygget må ha virket som et sjokk for noen, spesielt for dem som i årevis hadde vanket i den vesle kirken på gårdsplassen i Urtegaten 29 med sine brune benker og galleri, sine fargerike gipsfigurer og kunstferdig broderte alterblonder og ikke minst med sin - tross all enkelhet - intime og koselige atmosfære. Noen la ikke skjul på sin skuffelse, men menigheten tok det med fatning. Solidariteten mellom menighet og prester var såpass stor at man tålte sjokket! Dette var jo tross alt vår nye sognekirke og her skulle det bli menighet!

Det viste seg allerede ganske

fort at det uvante kirkerommet med sitt merkelige tak hadde kvaliteter som alle - med eller uten sans for moderne arkitektur - la merke til. Den sjokkerende bygning forårsaket ikke noe «skisma», tvertimot: den bandt menigheten mer sammen. Den nye kirken egnest seg utmerket til engasjerende former for liturgi som tiden etter Vatikan-konsilet ga oss større muligheter til. Det artige var også at liturgien i den nye kirken - og dermed atmosfæren - beholdt sitt folkelige preg fra den gamle kirke. Man følte seg som en stor familie rundt Herrens bord!

Enkelte ganger ble spørsmå-

let stilt om vi likevel hadde satset for stort. Ville interessen holde seg, og ville det bli et ordentlig menighetscenter ut av det? Men menigheten vokste og kirkebesøket med det. De bange anelser forsvant. Et solid og jevnt «publikum» fant sin faste vei til Enerhaugen, og i dag spør vi oss selv om ikke iallefall menighetsavdelingen må utvides.

Åpenhet nøkkelord for dagens «gråbrødre»

Det er mangt og meget som kunne skrives om fransiskanerne på Enerhaugen fra kirkeinnvielsen i 1966 - og fram til i dag, men da ville rammen for denne artikkelen sprenges. Men enkelte opplysninger vil vel være på sin plass.

Den faste stab av menighetens prester i disse årene har variert fra to til fire. De som har fungert, er patrene Dennis Boers, Johan Castricum, Otto Hansen, Ronald Hølscher, Henk Heimeriks og Arno Gerritsma. Alle har vært engasjert i oppgaver som går ut over menighetens grenser, den ene mer, den andre mindre. Jeg tenker her på barneundervisning, ungdoms- og voksenkatekese, kursvirksomhet i samarbeid med Det kateketiske senter, arbeid

fattes av mange som «Omsorg for sjelen», mens det i virkeligheten er tale om omsorg for livet.

Sjelesorg er livshjelp, den ønsker å være til hjelp og tjene hele mennesket med utgangspunkt i kristen livsholdning og livsforståelse. Sjelesorgens mål er å bringe et menneske til et rett forhold til Gud, andre mennesker og, ikke minst, til seg selv.»

Vadstena kloster 600 år

- Vi inbjuder alla katolska församlingar i Norden att komma till oss under vårt jubileumsår. Vi skall ta väl hand om Er, heter det i en henvendelse fra Vadstena Kommunes Turistbyrå.

Høydepunktet under feiringen blir 7.-24. oktober. Programmet omfatter bl.a. messer i

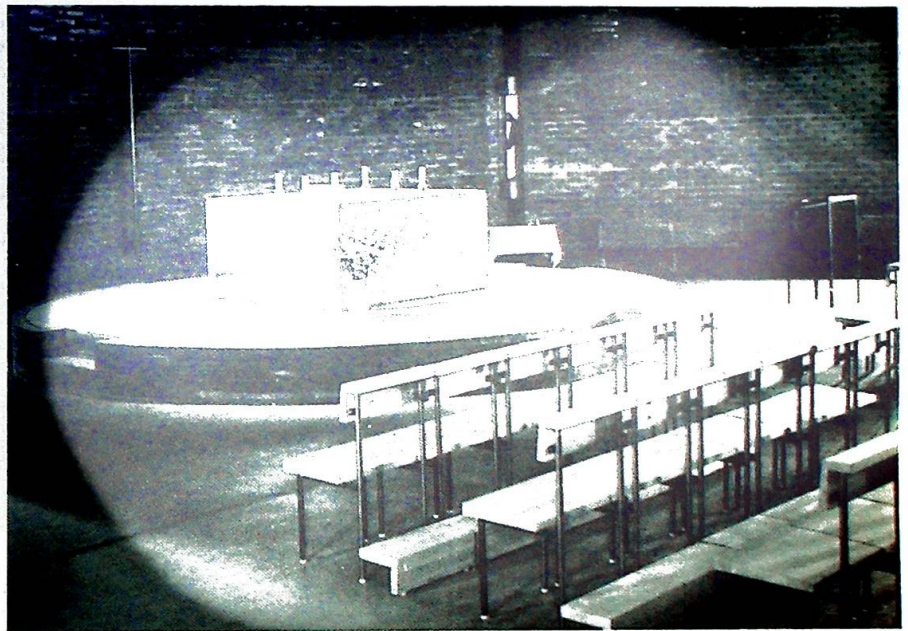
Birgittakyrkan, rundvandring i klosterområdet, klosterkirken, slottet og i middelalderbyen med interessante hus og muséer. - Reservera rum snarast - våra möjligheter till övernattnng i den fridfulla klostermiljön är begränsade, minnes det om i innbydelsen.

for eldre, barne- og ungdomsarbeid, fransiskanske besinnelsesgrupper o.s.v.

Ved siden av det mer pastorale arbeid har det stadig vært en bevisst tendens til åpenhet overfor andre grupperinger enn egne trosfeller.

Fransiskushjelpen som gjennom årene har holdt kontakt med fransiskanerne, men som har beholdt sin egen identitet, kommer nok her i første rekke. Men også andre former for virksomhet har spilt en rolle her. F.eks. har speiderarbeidet og barnearbeidet i nærmiljøet gitt mange kontakter med ikke-katolikker.

Døren til Enerhauggt. 4 har stadig vært åpne for St. Hallvard-guttene, Johanitterordenen, Oslo mandolinorkester, mangfoldige informasjonsbesøk av skoleklasser og mer tilfeldige grupper som har benyttet seg av våre lokaler. Til slutt må vi spesielt nevne kontakten med Kampen menighet hvor vi har kunnet samarbeide økumenisk på grasrotplan. Særlig vil vi nevne en felles korsvei-andakt i Kampen kirke på vårparten, her deltok både fransiskanerne og prestene fra Kampen sammen med en ganske stor flokk fra begge menigheter.

Oppsummeringer som disse, innebærer alltid en fare for at noen eller noe blir glemte. Det får være oss tilgitt hvis så er tilfelle. Hensikten med denne artikkelen var å fortelle noe om de femti år fransiskanerne har arbeidet i St. Hallvards menighet. Konklusjonen må etter undertegnedes skjønn være denne: Kontinuiteten med middelalderen da gråbrødrene levde og virket i det gamle Oslo, - det nåværende Oslo Øst, - skulle være ganske klar. Selvsagt kan og må det diskuteres i hvilken retning og utstrekning det nåværende arbeid kan og bør utvides. Det finnes sikkert muligheter hvor både brødre

og prester sammen kan gjøre en målbevisst tjeneste i pakt med fransiskanerordenens beste tradisjoner. Gråbrødrenes innsats i middelalderens Oslo - og de gamle tomter - skulle sikre en god plattform å arbeide videre på. ●

Katolsk-luthersk om embetet

Den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge håper å komme med en uttalelse om det kirkelige embete i løpet av året. Gruppen som nå er inne i sitt sjette arbeidsår, møttes

til det første møtet i år i Oslo før påske.

Utgangspunktet for samtalene nå er en av rapportene fra den internasjonale katolsk-lutherske kommisjonen som nettopp avsluttet sitt arbeid, «Das geistliche Amt in der Kirche».

KIRKE-AKTUELT

Gunnel Vallquist

Francois Mauriac, nobelprisvinner fra 1952, hører neppe til de mest leste forfattere her hjemme. Romanen «Ormebolet» vekker vel assosiasjoner hos norske lesere, i alle fall av den eldre garde. I katolske kretser vil også «Min tro» være kjent, oversatt av Albert Raulin (St. Olav forlag 1970). Et utvalg av Mauriacs omfattende korrespondanse - «Lettres d'une vie», blir her omtalt av vår medarbeider Gunnel Vallquist.

Francois Mauriac døde den 1. september 1970. Ved siden av et forfatterskap som pågikk i seksti år med romaner, lyrikk, dramatikk og sist, men ikke minst, journalistikk, var han også en flittig brevsriver. Men til forskjell fra mange andre forfattere skal han visst aldri ha tenkt på offentligheten når han skrev brev. Først mot slutten av sitt liv ytret han ønske om at hans korrespondanse skulle offentliggjøres. «Men hvem skulle påta seg det arbeidet?»

Nå har et medlem av hans egen familie gjort det: Caroline Mauriac har blant en stor mengde innsamlede brev gjort et utvalg på trehundreogåttiseks: «Lettres d'une vie». Samlingen dekker hele perioden fra 1904 til 1969. Hun har dessuten utstyrt boken med systematiske kommentarer som i høy grad beriker lesningen, ettersom brevene dermed blir satt inn i sin rette sammenheng. I enkelte tilfeller kan også sitat fra korrespondentens brev være av største interesse, som når Georges Pompidou overfor sin fortrolige eldre venn helt privat fremlegger sitt - merkelig idealistiske - syn på politikken og den plikt-følelse som drev ham til motvillig å stille seg til disposisjon

Om utmelding av Den norske kirke

Alle prestekontor i Den norske kyrkja har no fått brosjyren «Når en vil melde seg ut av Den norske kirke». Det er Bispemøtet som har teke initiativet, Kirkens Informasjonstjeneste som har laga brosjyren og Verbum forlag som er utgjevar.

Francois Mauriac som b

selv da det begynte å gå nedover (1968).

En ganske lat student

Brevene gir, tror jeg, et meget autentisk bilde av Mauriac gjennom årene. Man møter ham i den første Paris-tiden som en ganske lat student, en lettsindig diletant som likevel legger vekt på at han er katolikk, om han enn slites mellom tvil og fromhet. Et ikke så lite innslag av intellektuelt snobberi viser seg også. Viktigere er det grunntrekk som kommer til å dominere hans diktning gjennom årtierne: den engstelige selvransakelse, splittelsen eller, - om man vil, - den dobbelte bekjennelse til både kjød og ånd, til Gud og Mammon. Påfallende er også den vennskapets lidenskap som kommer frem i ungdomsbrevene til jevngamle mannlige venner - det forekommer ikke mange kvinner i dette brevutvalg. I brev til bl.a. Jean Cocteau finner man en tone av pasjonert ømhet som en annen gang kan diktere en så forbløffende forsikring som at hans eget forestående giftermål ikke vil komme til å «forstyrre det åndelige familieliv» i den mannlige vennekrets. Men fromme er de fleste av disse unge

På seks stutte sider vert det orientert om Den norske kyrkja, kven som er medlem, kva slags fylgjer det får å melde seg ut og korleis ein konkret gjeng fram for å melde seg ut. På slutten er det teke med nokre ord om at kyrkja alltid er open og for den som ikkje er medlem.

KIRKE-AKTUELT

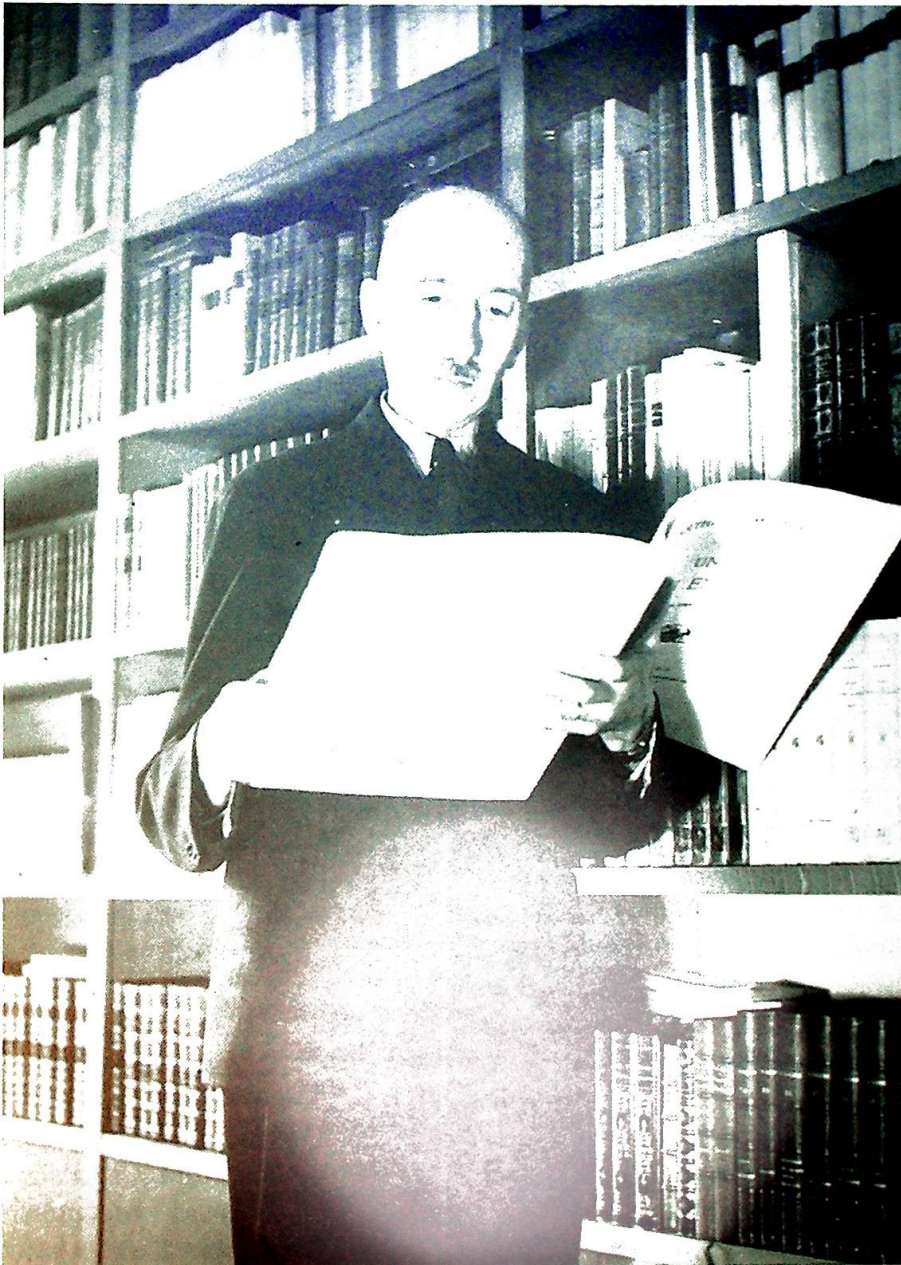
Seks og en halv million muslimer i Vest-Europa

(NØP) En undersøkelse nylig viser at det for tiden bor omlag 6,6 millioner muslimer i Vest-Europa. I sørøst-europeiske land - i Albania, Jugoslavia, Hellas og Romania, - har det bodd muslimer i flere generasjoner. I

vest-europeiske land er muslimene kommet som følge av vår tids folkevandring: som gjestearbeidere og studerende. I Storbritannia regner man med omlag en million muslimer, i Vest-Tyskland omlag 2,5 millioner og i Frankrike 1,2 millioner.

revskriver

7

«Lettres d'une vie» - et utdrag av Mauriacs omfattende korrespondanse - gir som helhet ikke bare et tverrsnitt gjennom forfatterens liv, men også - i samtale med så mange navn innen litteratur og politikk - en fortløpende historisk oversikt. Men fremfor alt gir brevene fornyet kontakt med et forfartertemperament og en stil som bereder stor lese glede.

menn. Når Mauriac er ute og reiser med en av dem, er de omhyggelige med morgen- og aftenbønn, og søker ofte inn i kirkene til en andaktsstund - hvilket ikke hindrer mindre gudfryktige handlinger av og til.

Ettersom tiden går blir livet vanskeligere å leve. Mauriac har ellers alle forutsetninger for «det søte liv», men han kan ikke glemme Gud og dragningen mot det absolutte, og han dømmer seg selv uten skånsel. «Pascal betar meg som han betar alle libertinere som later som om de ikke kan omvende seg fordi de bare kan akseptere den absolutte hellighet: «alt eller intet»,» skriver han til vennen Robert Vallery-Radot, en streng gransker både av hansandel og hans bøker. (Vallery-Radot skulle senere, etter sin hustrus død, gå inn i trappistordenen.)

Kritikk fra moralistene

Ved siden av den personlige kamp mot lidenskapene, måtte jo Mauriac også tåle hard kritikk fra katolsk hold for at hans bøker var så lite «oppbyggelige»: han skildret fristelsene slik at de virket fristenede. Alt dette ledet fram til «omvendelseskrisen» på slutten av tjuetallet og de opp-

Jordbruk og kirkestevne på Cuba

(NØP/EBPS) Ca. hundre kristne var nylig samlet i den lille byen San Luis på Cuba for et fjorten dagers arbeidsfelleskap og kirkestevne. Deltagerne arbeidet i jordbruket på arbeidsdagene og hadde møter i helgene.

8

siktsvekkende skriftene «Souffrances et bonheur du chrétien» og «Dieu et Mammon». Men heller ikke omvendelsen gjorde moralistene vennligere stemt, og blant brevene finnes skarpe oppgjør med kritikere innen hans egen familie som finner at han har utlevert alt for mye privat stoff. Denne kritikken skjerpes i forbindelse med «Le mystère Frontenac», der man kjente igjen - eller mente å kjenne igjen - atskillige familiemedlemmer. Brevene fra omvendelsestiden prydes ofte med kors og fromme talemåter, men Mauriac reagerer snart mot «den kirkefaderlige veltalenhet, som i senere tid har gjort min stil ubehagelig oppblåst.»

Interessant og imponerende er den oppriktighet Mauriac og hans litterære venner og kolleger legger for dagen når de utveksler synspunkter på hverandres verk. Der er ingen unnvikende velvillige fraser, men en forening av generøs ros og ærlig kritikk. Det virker aldri som om noen tar det ille opp, i hvert fall ikke Mauriac selv, om han enn kan diskutere oppfatningene. Iblant kan han komme opp i en voldsom debatt med f.eks. vennen Pierre Brisson (redaktør i Le Figaro) om tolkningen av Raci-

Det felleskirkelige råd på Cuba stod bak tiltaket.

Vanligvis legges disse sammenkomstene til hovedstaden Havana, men årets samling ble lagt til landsbygda for å støtte de mindre og avsidesliggende menighetene i landet. Foruten en delegasjon amerikanske lutheranere med turist-visum, ble leiren besøkt av en prest fra Angola, én fra Sveits og én fra Vest-Tyskland.

Sør-afrikanske lutherske kirker vil forenes

(NØP/LWI) Ledere for tre lutherske kirker i Sør-Afrika har undertegnet en erklæring om «forsett for enhet» - en komité skal forberede et felles-luthersk kirkemøte i 1985.

Til forskjell fra de andre store kirker i landet, som den romersk-katolske, den anglikanske og metodistiske, har lutheranerne

Francois Mauriac tegnet av - Francois Mauriac!

nes Fedra, og etterhvert utspilles debattene like mye i avis-spaltene som i brevene - Mauriac publiserer sin berømte «Bloc-Notes» i «Revue des deux Mondes», senere dels i «Le Figaro», dels i «L'Express». Stadig oftere finner man da i brevene vendinger som «Mitt svar gir jeg i neste Bloc-Notes» - og tonen skjerpes da ofte ganske betydelig. Grensene mellom privatliv og offentlige debatter blir i de siste to årtier nesten umerkelige.

Politikeren

Det kommer jo mer og mer til å handle om politikk. Fra og med femti-tallet kaster den

tidligere ganske upolitiske Mauriac seg inn i kampen for avkolonialiseringen av Nord-Afrika, og blir dermed den kanskje mest innflytelsesrike og mest hatete opinionsdanner i Frankrike. Selv med venner kommer han lett opp i diskusjoner, men det er bemerkelsesverdig at han tross skarpe formuleringer likevel bevarer den personlige tonen, og at han kan være god venn også med politiske motstandere. Likeledes bevarer han sin kritiske skarphet like overfor begge leire. Volden i Algerie fordømmer han like skånseløst samme hvem som gjør seg skyldig i den. Typisk er hans uttrykksmåte i brev til Denise

vært delt i tre sammenslutninger basert på hudsfarge og holdninger til aparteid. Den største av disse tre har 550.000 medlemmer fra den fargede befolkningen, mens de to andre med tilsammen 21.600 medlemmer har samlet de hvite lutheranerne. Enhetskomitéen skal ha seks representanter fra den fargede kirke og tre fra hver av de hvite kirke.

Barrat: «Deres hjerte og mitt er ikke på samme side. Jeg anklager franskmennene for deres forbrytelser, men jeg solidariserer meg ikke med algirerne. De massakrer de utfører mot hverandre, er horrible, uforvarselige...Jeg tar ikke ensidig parti slik De gjør, og som De er i Deres fulle rett til å gjøre.» - I Frankrike gjelder debatten ikke bare en sak om gangen, selv om en sak kan dominere, som under den nordafrikanske krisen. Meningsgrupperingene blir derfor mer sammensatte, de personlige relasjoner likeså. To meningsfeller på ett punkt kan være motstandere på et annet. Debattantene grupperer seg avhengig av hva debatten gjelder. Så blir ideologisk sneversyn og uvanen med å sette mennesker i bås mindre utbredt enn i Sverige.

Til de brev som gir mest av mennesket Mauriac hører de som handler om religionen. Mauriac mottok mange betroelser fra religiøst søkende og kjempende mennesker, ofte yngre kolleger, og hans brev om slike spørsmål er gripende i sine personlige vitnesbyrd om en barnlig kjærlighet til Kristus midt i alle anføktelser - og kloke i sin usvikelige respekt for den annens per-

Skilsmisser i Storbritannia

Skilsmisse ser ut til å bli et større problem i Storbritannia enn arbeidsløsheten, uttalte nylig erkebiskopen av Birmingham, Maurice Couve de Murville.

Øyriket har nå to millioner fraskilte, og taler stiger stadig. Ett av tre ekteskap ender

med skilsmisse, og i slike ekteskap er det oftest barna som må lide, sa erkebiskopen, som også siterte en uttalelse om at «barn finner det lettere å godta at en av foreldrene dør, enn skilsmisse.»

CATH. HERALD

sonlige frihet. Rørende er det brev han skrev til den ti år gamle sønn av et par av hans venner ved guttens første nattverd. Det er et slags åndelig vademecum, beregnet til å ta vare på og anvende senere i livet, når problemene kommer. Et avsnitt: «Når du blir eldre, kommer du til å oppdage mange ting i religionen som du synes dårlig om, som støter deg bort... Men husk da hva jeg sier deg: *de tingene kommer fra mennesker*. Når du blir eldre, kommer du til å innse at vår store elendighet og vår skam som katolske kristne er at vi har skjemt ut Jesus, vi har vansiret ham. Les i din messebok Bergprekenen, og særlig da det som kalles «saligprisningene» (du finner det i Allehelgensdagens messe). Da kan du se at Jesus var den første som talte til menneskene ikke bare om renhet, men også om *rettferdighet*.»

Møte med forfatteren

Jeg har selv noen brev fra Mauriac, alle fra femtiårene. Vi møttes i blant etter messen i benediktinernes kapell i Auteuil. Jeg var hjemme hos ham noen ganger og var også sammen med ham i Firenze, på en av La Piras kulturkonferanser.

Det jeg hadde sett av sosial elendighet i Frankrike og Italia, hadde gjort meg usikker på hva jeg egentlig burde ta meg til, og disse bekymringer meddelte jeg Mauriac. I sine brev oppmuntret han ikke til å forandre livsbane. Fremfor alt frarådet han på det bestemteste en tiltenkt kontakt med abbé Pierres virksomhet. - Jeg har også et brev der han forarger seg over min «utenforstående» kritikk av fransk politikk (under de Gaulle): «Det er naturligvis enklere å regjere det dydige Sverige som har utmerket seg ved å unngå alle kriger og følgene av dem.»

Mest utbytte får man av «Lettres d'une vie» om man kan lese dem sammen med de «Bloc-Notes» som brevene ofte henviser til, og som finnes i bokform. Ytterligere utbytte får man om man tar for seg Jean Lacoutures store Mauriac-biografi for å aktualisere brevenes bakgrunn. De gir som helhet ikke bare et tverrsnitt gjennom Mauriacs eget liv, men også - i samtale med så mange store navn innen litteratur og politikk, en fortlopende tidshistorisk oversikt. Men fremfor alt gir de en fornyet kontakt med et forfattertemperament og en stil som bereder stor leseglede. ●

*Med vår og sommer
følger reiselyst,
og hvem av oss har ikke
et intenst ønske
om engang å besøke
«Den evige stad»?
Pastor Gerard Vranken,
som er lommekjent i Roma,
har sendt oss følgende
turist-guide,
spesielt beregnet på
katolske turister
nordfra.*

Vatikanet satser på TV

Et produksjonsteam fra Vatikanstaten har gjort ferdig en film om mordforsøket på pave Johannes Paul II. Dette blir den fjerde filmen Vatikan-TV har produsert. Alle filmene er av en halv times varighet.

Det første programmet gjaldt pavens besøk i Lourdes, det andre hans møte med barna, det tredje pavens besøk til Det fjerne Østen.

CATH. HERALD

Vatikanstaten - nyordninger

I midten av april offentliggjorde «L'Osservatore Romano» to såkalte autograf-brev fra pave Johannes Paul II. Det heter her at paven deler kongregasjonen for sakramenter og tilbedelse i to kongregasjoner. Ledelsen av begge er betrodd prefekt Augustin Mayer.

Paven har også - i følge et annet

HISTORISKE MINNESTEDER

Fra middelalderen

Den engelske kardinal Nicholas Breakspeare besøkte de nordiske land som pavelig legat i årene 1152-53. Den norske kirkeprovins ble opprettet, og kardinalen innsatte den første av de 26 erkebiskoper i Nidaros. Breakspeare ble senere valgt til pave, - Hadrian IV, - den eneste engelsk-fødte pave. Hans grav finnes i krypten under Peterskirken.

De senere norske erkebiskoper reiste nesten alle etter sitt valg til Roma, enten for å bli ordinert av paven, eller - hvis de allerede før hadde vært bispeviet til et annet stift - for å motta det såkalte pallium, plagget som er et tegn på den erkebiskopelige verdighet.

Guttorm av Nidaros reiste til Roma for å bli ordinert av paven i året 1215, da det 4. Laterankonsil skulle bli holdt, og han deltok i konsilet som nyviet bisp.

Erkebiskop Olav Trondsson døde under et Romaopphold i 1474 og ble begravet i kirken San Agostino (vis-à-vis Den pavelige høyskole for kirkemusikk). En kan se en marmortavle til minne om ham på den forreste pilaster til høyre. Den nestsiste erkebiskop av Nidaros, Erik Valkendorf, døde i

Roma i 1522 under en smittsom epidemi, men det er ukjent hvor han ble begravet.

En av de mest markante nordboere i middelalderens Roma var den hellige Birgitta av Vadstena. Etter at hun var blitt enke, samlet hun munk og nonner i klostersonn under «Vår Frelsers regel» og bodde i 19 år i Roma. I klosteret på Piazza Farnese ser en i hennes værelse (som senere ble omdannet til et minnekapell) det skrivebord der hun skrev sin klosterregel, sine betraktninger og visjoner om Kristi lidelse, og også mange brev, bl.a. til pavene som i 40 år hadde residert i Frankrike i Avignon. I sterke og frimodige ord formante hun dem til å vende tilbake til sin residens i Roma.

Etter reformasjonens kirkespaltning

Når man en kveld nyter utsikten fra Monte Pincio og kanskje nynner Griegs melodi til Bjørnsons dikt herfra: «Aftenen kommer, solen står rød...», ser en rett ned blant de «glødende kuplene» kirken og klosteret S. Maria del Popolo. Her bodde vinteren 1511 den unge augustiner munk Martin Luther, og det var ikke bare

autografbrev - gitt nye retningslinjer for styre og stell av Vatikanstaten. Det heter bl.a. at det sivile styre overlates kardinal Agostino Casaroli, som statssekretær.

Pave Johannes Paul II vil med dette bli spart for ansvaret av Vatikanstatens daglige drift og få mer tid til rent religiøse spørsmål, noe som har ligget ham på hjertet under hele hans pontifikat.

Religiøse temaer - sosialistisk realisme

(KNA) Kunsthistorikeren Max Kober, vise-president for Bildende kunstneres forbund i Øst-Tyskland, har nylig pekt på den betydning religiøse temaer har for «den sosialistisk-realistiske kunst.»

Mennesker av i dag - sier professor Kober - søker ut over abstrakte symboler som en kryttet neve eller en rød stjerne.

FOR SKANDINAVISKE ROMAREISENDE

11

oppbyggelige inntrykk han fikk i renessanseprelatenes by. Den pave som senere bannlyste ham i den tragiske kirkekonflikt, Medici-prinsen Leo X, kan man betrakte i Aracelikirken i en statue som med en forbløffende ærlig realisme viser en fetladen prelat med veke ansiktstrekk, som nok var mer kunstmesén enn kirkeleder. Etterfølgeren hans var den asketiske nederlander Hadrian VI, som sendte sitt oppsiktsvekkende reformbudskap til riksdagen i Nürnberg. Han døde dessverre innen et år var gått. Hans gravmonument finnes i koret i kirken S. Maria dell'Anima, nær Piazza Navona. I den samme kirke ser en vis-à-vis sakristidøren minnetavlen over svensken Olaus Magnus. Etter den gamle kirkes fall forlot han sitt fedreland og slo seg ned i Italia. Paven vigslet ham til erkebiskop, og han deltok i den første sesjon av det katolske reformkonsil i Trient.

Kong Gustav II Adolfs datter Christina abdiserte som dronning i 1654 for å bli katolikk. Hun bodde deretter mange år i Roma og døde der. En finner hennes grav i Peterskirkens krypt og et minnemonument i selve Peterskirken, bakerst i det høyre sideskip.

Peterskirkens kuppel og litt av Engelsborgens murer - kjente steder for Romafarere. I denne artikkelen tar pastor Gerard Vranken for seg steder som er mindre kjent, men som er av spesiell interesse for skandinaviske Romareisende - f.eks. danskenes St. Knutskapell i Kirken S. Maria in Transpontina, midtveis mellom Peterskirken og Engelsborgen.

Danskene har et St. Knutskapell i kirken S. Maria in Transpontina. Den ligger halvveis mellom Engelsborgen og Peterskirken, og kapellet er det bakerste i høyre sideskip. Her ble i 1778 en norsk offiser begravet: Anton Georg Bredahl

fra Fredrikstad. Han var blitt katolikk i Italia og ble utnevnt til fenrik i kirkestatens hær under pave Pius VI. På minnetavlen i gulvet foran alteret gjengis hans stillinger på klassisk latin med henholdsvis «centurio» og «vexillarius».

Karl Rahner er død

Jesuitten Karl Rahner - ifølge Catholic Herald den mest fremtredende katolske teolog i dette århundre - døde nylig i en alder av 80 år. Hele hans teologiske produksjon var et

12

Fra den nyere tid

Da pave Leo XIII i 1892 feiret sitt gylne prestejubileum, stiftet de norske katolikker en altertavle av St. Olav. Bildet ble malt av den polske kunstner Welonski og oppstilt i et kapell i S. Carlo al Corso i det venstre sideskip. Dette er siden blitt et fast samlingspunkt for både fastboende og tilreisende nordmenn i Roma. I pinseuken i fjor ble vår nye Norske Messebok overrakt kirkens geistlighet til bruk som alterbok i norske gudstjenester.

Enhver nordmann som har ærende i Vatikanets bibliotek og arkiv, minnes med respekt P.A. Munchs kildeforskning i Vatikanet i årene 1858-1861, da det ikke ennå var alminnelig adgang til arkivene for enhver. Professor H.P. L'Oranges navn er knyttet til opprettelsen av Det Norske Institutt i Roma.

På en liten kirkegård i Vatikanet på venstre side av Peterskirken, Campo Santo Teutonico, finner en (ved korset i midten) graven til Jon Olav Smit, som var biskop i Oslo i 1920-årene og senere knyttet til Vatikanets domkappel.

Ikke langt fra den berømte «spanske trapp» finner en i Via

forsøk på å forene moderne eksistensialfilosofi med den tradisjonelle thomisme.

Karl Rahner innehadde læreseter ved flere universiteter. Som professor i teologi trakk han seg tilbake i 1971, men fortsatte i alle år sin skribentvirksomhet.

Frattina 138 huset hvor den unge Sigrid Undset bodde i to perioder. I 1909 hadde hun fått et forfatterstipendium. Hun kvitterte med to herlige reisebrev fra Roma som hun sendte til Morgenbladet i 1910, senere gjengitt i «Etapper I»: et om barnepreknene i kirken Ara-celi i juleuken, og et om en reise til Viterbo. Neste gang hun kom til Via Frattina var det som nygift med maleren Anders C. Svarstad, som malte henne på deres romerske takterrasse, det bilde vi kjenner fra Undset-frimerket i jubileumsåret.

Det nordiske kunstnermiljø i Roma har hun beskrevet i romanen Jenny, som ble hennes egentlige kunstneriske gjennombrudd i 1911. Hun lar hovedpersonen Jenny og hennes venninne, maleren Francesca, bo ganske nær hennes egen bolig i Via Frattina, nemlig i Via Vantaggio 111. I anledning hundreårsminnet for Sigrid Undsets fødsel gjorde NRK som kjent, en rekke filmopptak om Jennys historie, ikke minst i Roma. ●

Kirkelig ombudsmann i tysk bispedømme

Bispedømmet Rottenburg-Stuttgart er sannsynligvis det første i verden som har utnevnt en ombudsmann for samtlige kirkelige ansatte. Et særlig informasjons- og

Proust-film:

Meningene er delte om forsøket på å overføre Marcel Prousts «Swanns kjærlighet» til filmverretet. Erfaringen viser at det er sjelden et vellykket foretagende å skulle lage film ut av store litterære verker.

Det var også med bange anelser jeg gikk for å se filmen i Paris nylig, og uten på forhånd å vite noe særlig om hva franskmennene selv mente om dette forsøket.

Det har da også tatt mer enn 20 år siden rettighetene ble kjøpt inn til å lage film over Prousts «A la recherche du temps perdu» (På sporet av den tapte tid), og flere har forsøkt seg uten hell.

Det var til sist den tyske regissøren Volker Schöndorff som gikk løs på oppgaven, forøvrig den samme som registrerte «Blikktrommen», også kjent for norske séere. Filmen er således blitt til ved et fransk/tysk samarbeid.

rådgivningskontor er opprettet med Karl Kjöfner som uavhengig tillitsmann og forsvarer av de ansattes arbeidsmessige og sosiale rettigheter. Kjöfner har tidligere vært sekretær i Det tyske katolske arbeiderforbund.

KATOLSK ORIENTERING

Oscar-pris til film med baptistdåp

(NØP/EBPS) Det er ikke ofte hovedrolleinnhaveren får Oscarstatuetten for å bli døpt på film. Men det gjorde Robert Duval som fikk Oscar for sitt spill i filmen «Tender

Mercies». Den handler om en alkoholisert country- og western musiker som får en ny start i livet etter å ha funnet kjærlighet og forståelse hos en enke og hennes sønn. I filmen blir han døpt sammen med sin sønn i en baptistkirke.

EN HANSKE TIL KINOSJEFEN

13

Spørsmålet som umiddelbart melder seg, er om dette er Marcel Proust eller ikke. Riktignok er det gjort en utrolig anstrengelse for å gjenskape den parisiske virkelighet på slutten av det 19. århundret og det aristokratiske miljø vi her finner. Ingmar Bergmans sjef-fotograf Sven Nykvist har stått bak kamera, og den glimrende fotografering vil for lang tid prente inn på netthinnen den verden Swann og hans venner beveget seg i og gjøre bokens miljø levende for oss.

Men noe annet er det å skulle visualisere Prousts subtile psykologiske beskrivelser. Det er bare umulig. Risikoen for overspilling er stor, og Swanns sjalusiutbrudd kan nok virke vel lidenskapelige iallfall for norske gemytter, men briten Jeremy Irons mestrer det uten at det blir latterlig. Det hjelper å ha Prousts tekst i minne for å forstå Swanns hodestupse forelskelse i Odette de Crécy som spilles av den italienske Ornella Muti. Det var jo ingen kjærlighet ved første blick, men en fatal forbindelse som gikk over til en voldsom eiendomstrang som ble Swanns ulykke.

Schöndorff klarer nok til en viss grad å gjenskape Prousts

ytte univers, vi gjenkjenner Tuilerihavene og Operaen i kveldsmørket samt de månedene selskapene med huskonserter slik Proust fremstiller det for oss. Men han må melde pass når det gjelder den indre verden han beveger seg i. Og selv om han gjør det enklere for seerne å komme personene inn på livet ved ikke helt å respektere den kronologiske rekkefølge, kan dette muligens virke irriterende for dem som måtte kjenne Proust godt.

Måten å føre oss tilbake i tid er vel brukt både i film og i litteratur, og her tillater det oss å begynne filmen - Swann sitter og skriver sine tanker - med «ren» Proust. Jeg skal ikke her gå nærmere inn på handlingen som for såvidt ikke går særlig meget ut over kjærlighetsforholdet mellom Swann og Odette, og de konsekvenser dette har for dem og deres omverden. Klasseskillet var stort, og man kunne ikke bevege seg meget ut over hva som var «comme il faut» før det ble skandale.

I filmens biroller møter vi store franske skuespillere som Fanny Ardant (hertuginnen av Guermantes), Marie-Christine Barrault (Madame Verdurin) og ikke minst Alain Delon som leverer en utmerket prestasjon

som baron Charlus, en rolle som unektelig stikker seg ut fra dem vi er vant til å se ham i.

«Sanns kjærlighet» er ennå ikke satt opp på repertoaret her hjemme, men det er å håpe at også norske seere vil få anledning til å se filmen. Ikke minst fordi vår egen Anne-Lisa Amadou på en så fremragende måte har maktet å oversette Marcel Prousts «På sporet av den tapte tid» til norsk. Sammen med Gunnel Vallquist i Sverige, er det vel neppe noen som kjenner Proust bedre her i Skandinavia.

Riktignok kan Prousts verden virke fjernere for oss enn familien i Denver selv om lidenskapens bølger går høye også her, men det er å håpe at nordmenns sans for kultur ikke stanser helt opp ved «Dynastiet». Kanskje får flere også lyst til å lese Proust?

Men først kaster vi altså hansken til Kinodirektøren!

SMA

Illustrert bibel på norsk

Bibelselskapet har bestemt seg for å gi ut en rikt illustrert utgave av Bibelen på norsk, ventelig om et par år. De økonomiske sidene ved saken er nå under utredning. Ny-testamentet er allerede utgitt på denne måten her i landet.

KIRKE-AKTUELT

Bibel-prosjekter i Afrika trenger mer penger

(NØP/APS) Til tross for at De forenede bibelselskaper (UBS) har satt av 5,5 millioner dollar for prosjekter i Afrika, er det behov for mere midler, sier lederen for Afrikaregionen

Katekese på høyt nivå

«Man nærer ikke troen ved å sjuske med intellektets krav,» sier pater Raulin, som her gir Elsebet Kielers nye bok om «Det bibelske menneskesyn» en god anbefaling.

Om noen i de nordiske land på et tidlig tidspunkt har fått øye på nødvendigheten av en kateketisk innsats blant voksen ungdom og andre voksne, så er det Elsebet Kieler fra Danmark. Sine impulser fikk hun av pastor Hubert Messerschmidt, men ingen behøvde å diktere henne hva hun skulle ta fatt på. Hun var klok nok til selv å finne ut av det. Hun skaffet seg en bred kateketisk, eksegetisk og teologisk utdanning i USA, Italia og ikke minst Frankrike i løpet av de ti år som fulgte etter krigens slutt. Og hele sitt liv har hun viet det kateketiske arbeid, både ved egen innsats og ved å organisere team-work om samme emne.

Allerede i 1955 utga hun en studie om Abraham, - «Troens vandring», - som nå er utsolgt. Man ble med det samme klar over hennes teologisk-kateketiske siktepunkt. Hun er forblitt tro mot sin linje. I 1967 utga hun fire mindre skrifter om Jakob, Moses, David og Elias i serien «Bibel og katekese». (Arbeidene om Moses og David er utsolgt.)

«Det bibelske menneskesyn» (København 1983) er et omfattende verk: det spenner over hele Det gamle testamente. Men ikke bare det! Forfatteren

arbeider - som katekesen selv - under forskjellige komplekse synsvinkler. Hun kjenner resultatet av den eksegetiske forskning, men hennes bok er ikke ensidig eksegetisk. Hennes hovedanliggende er å nære leserens tro. Men nettop! Man nærer ikke troen ved å sjuske med intellektets krav.

Som innledning til det siste kapitlet (Gud skaber nytt), finner jeg en tekst som bedre enn alle kommentarer beskriver hvordan E. Kieler oppfatter Det gamle testamente høyt aktuelle betydning:

«Ligesom skabelsesberetningen er den alltid aktuelle åbenbaring om vor egen tilblivelse, og syndefaldsberetningen den alltid aktuelle guddommelige forklaring på synden i vort liv, sådan er verdenshistorien, i hvis brændpunkt Gudsfolkets historie nu som dengang står, Guds fortsatte skabelse af os, hans forarbejdning av sin menneskehed i synd og nåde, i fald og i frelse. Det er ud fra denne korporative tankegang, at engelen i *Åbenbaringsbogen* opfordrer Johannes til at nedsvælge den lille bog, som er *Israels historie*: «Den vil volde smerte i din bug, men i din mund vil den være sød som honning.» Har

i UBS, Million Belete. På en reise nylig i Malawi oppfordret han de afrikanske kirker til å ta et ekstra tak for bibelarbeidet og ikke i lengden ta støtte fra UBS for gitt. «Jeg er bekymret over at flere av våre kirker nøler med å støtte dette arbeidet», sier han.

TV-kirke i Vest-Tyskland

Norddeutscher Rundfunk (NDR) har nylig bekjentgjort at det skal settes i gang TV-kirkesendinger som klart vil atskille seg fra hva som tidligere er blitt sendt. «Premiérens finner sted 30. mars, - Kristi Himmelfartsdag - det vil bli «kristelig forkynnelse og show-elementer» ifølge KNA.

Diakonvielse i St. Olav Domkirke.

David Fitzhugh vies til diakon i St. Olav Domkirke søndag 17. juni.

han fordøjet den, vil han med en smertelig og dog sød forudviden kunne forstå både Gud og hans folk i det, som sker, og derfor «kunne profetere om mange folk og folkeslag og tungemål og konger», dvs. om alt det, der skal ske i fremtiden (Joh. Åb. 10, 9-11). Sådan skal Israels historie også synkes og fordøjes af os, så verdenshistoriens Gud kan blive erkendt og forstået i sit forsyn og sin styrelse. Og det er netop det, Kiken gør, når den i liturgien fremdrager Gamle Testaments tekster og læser dem som Guds aktuelle tale til os.»

I forbifarten har vi merket oss uttrykket «korporativ tankegang». Det er meget sentralt i Elsebet Kielers oppfatning av det bibelske menneskesyn. Leseren skal bare vokte seg for å assosiere en slik korporativ tankegang med moderne former for statsdirigerte fagorganisasjoner, med den tvilsomme biklang som henger ved.

Ved hjelp av uttrykket «korporative personer» gjør forfatteren, slik som hennes lærer H. Messerschmidt allerede gjorde med stor kraft, ikke annet enn å peke på et særtrekk ved semittisk tankegang. Folket identifiserer seg med de

personer i Gudsfolket (Jakob, Moses, David o.l.) som har gitt et klart uttrykk for hva hele folket står for eller ønsker å stå for hos Gud. «Idet folket identifiserer seg med en bestemt person, får denne person *korporativ* (af latin: corpus = legeme) dvs. fællesskabskarakter, mens folket får *personal* karakter . . . Derfor siger de korporative personer ofte «vi» om sig selv, idet de identificerer sig med Gudsfolket» (s. 43). Dette særtrekk, som mange forskere har understreket, spiller en stor rolle i forfatterens presentasjon av det sterkt organiske bibelske menneskesyn. Det er ikke ordet «korporativt» som i denne sammenheng er avgjørende - det kan virke litt fremmedgjørende, og det er det eneste ord i boken som gjør det, - det viktigste er å få øye

på den reelle forskjell som eksisterer mellom semittenes og vår egen mentalitet.

Som kateketisk innføring for moderne mennesker i troens verden (enten de står kristendommen fjernt eller nært), er Elsebet Kielers arbeid om Det gamle testamentet meget anbefalelsesverdig. Det er lett å lese, selv om det også innbyr til stille meditasjon over Guds veier i historien.

Elsebet Kieler

Det bibelske menneskesyn - skabelse og nyskabelse i Det gamle Testamente
Katolsk Forlag, København, 1983

*«Hvordan kan det ha seg
at alt vi vet om
menneskelig utvikling,
behov, trivsel,
settes suverent til side
når det planlegges
og legges til rette
for mennesker med
psykisk utviklingshemming?
Hvorfor godtar vi
at de tilbys andre vilkår
enn oss selv?
Fordi de likevel
er annerledes?»*

*Disse spørsmålene stilles
av sosionom Jorunn Ekeid,
psykolog Aase Frostad
Farhaug og journalist
Anne Lise Stafne
i boken
«Mens gresset gror».*

Unni Klepper Joynt:

En bok for og om medmennesker

Et oppgjør med «systemet»

Boken er *ikke* nok et bidrag til den etterhvert nokså omfangsrige reportasjelitteratur om vold mot - og misbruk av - psykisk utviklingshemmede mennesker i de store sentralinstitusjonene. Forfatterne har et langt videre perspektiv enn det å henge ut enkeltpersoner eller navngitte institusjoner! De krever et oppgjør med selve det «systemet» som «isolerer grupper av medmennesker med de samme behov som «oss andre» for nær, menneskelig kontakt, for en meningsfylt tilværelse, for stimulering og utvikling av evner og anlegg». Det er et umenneskelig system som «sender mennesker på vandring fra institusjon til institusjon med en stadig tyngre bør av rapporter - skrevet av mer og mindre tilfeldige pleiere og observatører - rapporter de aldri selv får se, aldri øver innflytelse over.» Det er en bok som stillferdig og sobert beretter om medmennesker som i særlig grad bare «har en birolle i spillet om sin egen tilværelse» - og som stiller tankevekkende spørsmål til oss alle.

«Å bo på institusjon er som å gå på fjellet i tåke.» Slik oppfatter institusjons-beboeren

Rett til utvikling

Artikkel 6 i «Charta om familiens rettigheter» (Roma 1983) slår uttrykkelig fast at «barn med fysisk eller psykisk utviklingshemning har rett til omgivelser som er gunstige for deres utvikling - både i hjemmet og på skolen.»

Knut sin situasjon, og hans bilde dekker den smertelige daglige virkelighet for beboerne på de store sentralinstitusjonene.

En vesentlig side ved disse institusjonene - som ironisk nok ofte kalles «hjem» - er at de nettopp *ikke* gir beboerne det et vanlig hjem har å gi: tryggheten i en liten gruppe, medansvar, medbestemmelse, varme, kjærlighet, privatliv. Et hjem er for «oss andre» et sted å komme tilbake til fra skole, jobb, bytur, ferie etc. - en institusjonsbeboer har ikke denne stimulerende vekslings av miljø. Og det som fra institusjonens side ofte oppfattes som avvikende, unormal oppførsel - og nedtegnes i rapporter som følger den enkelte livet ut - er ofte bare høyst naturlige reaksjoner på en vond og vanskelig, ofte direkte uutholdelig situasjon.

Psykisk utviklingshemning

Hva betyr det så at et menneske er psykisk utviklingshemmet? Det betyr først og fremst at man er menneske med samme grunnleggende behov og samme menneskeverd som alle andre. Dernest betyr det «svakere læreevne og evne til å klare seg i samfunnet», men dette «derne» blir lett det ve-

Funksjonshemmede er ofte isolerte og uten arbeid

En kartlegging av levevilkårene for funksjonshemmede i alderen 16 til 29 år viser at psykisk utviklingshemmede og funksjonshemmet ungdom med psykiske problemer har de dårligste levevilkårene.

Unge funksjonshemmede er langt oftere

uten kontakt med arbeidslivet enn andre unge. Flere ville kunne ta del i arbeidslivet dersom tilgangen på deltidsarbeid ble bedre og muligheter for å kombinere arbeid og trygd ble tilrettelagt, hevder Jan Lyngstad i Sosialdepartementet, - som har foretatt undersøkelsen.

VÅR RETT, TIDSSKRIFT FOR
PSYKISK UTVIKLINGSHEMMEDE

Flere protestantiske barn!

Den protestantiske presten i Nord-Irland, Ian Paisley, hevdet nylig at etter pavenes besøk i Irland var det en markert økning i barnefødsler blant protestantene i Nord-Irland. Dette for å motvirke den katolske dominans i området. Vi gratulerer!

CATH. HERALD

Hva betyr det så at et menneske er psykisk utviklingshemmet? Det betyr først og fremst at man er et menneske med de samme grunnleggende behov og samme menneskeverd som alle andre mennesker.

sentlige for «oss andre», - vi glemmer så lett at mennesker med psykisk utviklingshemning er så meget mer enn sitt «handicap». Graden av slik lærehemming varierer selvsagt sterkt, men felles for alle er at de har utviklingsmuligheter

som «andre» dersom de får leve i et normalt og inspirerende miljø med tilpasset hjelp og læring.

Så skulle man jo tro at alt ble gjort for å skape et normalt miljø og ta vare på og utvikle det som - tross hem-

ninger - finnes av evner og anlegg i den enkelte. På papiret er det slik, ja. Stortingsmelding nr. 88 (1974-75) slår fast følgende: «På grunnlag av det syn at den psykisk utviklingshemmede er et menneske, en person i utvikling og en med-

Omfattende demonstrasjoner for fritt skolevalg

Minst 800.000 mennesker fra Paris og omegn har demonstrert i Versailles mot den venstreorienterte ensretting av skolene. En lignende demonstrasjon fant sted i Lille.

18

borger med de samme rettigheter som andre i samfunnet, må hans behov for trygghet, trivsel og stimulering oppfylles slik at hans utvikling må være en optimal selvrealisering og integrering i en sosial sammenheng som ikke er diskriminerende» (forfatterens uthevelse). Så riktige og så viktige ord - bare så sørgelig lang avstand mellom de fagre prinsipper i lovverk og offentlige utredninger og den harde virkelighet psykisk utviklingshemmede mennesker og deres pårørende lever i til daglig. Les beretningene i «Mens gresset gror» om «klientene» Knut, Sigrun, Anne og flere og opplev hvorledes livet i en sentralinstitusjon kan bryte ned istedet for å bygge opp: institusjonslivet skaper ofte en avmaktsfølelse som i seg selv kanskje blir den største utviklingshemming!

Alternativet til sentralinstitusjonen er - i hvert fall i prinsippet - meget enkelt: mennesker med psykisk utviklingshemming bør i størst mulig grad integreres i et naturlig og stimulerende nærmiljø - barn i sine familier, voksne i mindre bo-enheter hvor de får hjelp etter behov, men der hver enkelt - så langt råd er - skal ha ansvar for sin egen hverdag, sitt eget liv.

400.000 mennesker krevde her frihet til selv å kunne velge den skole de ville betro sine barn til.

Biskopen av Lille, Jean Vilnet, understreker at det ikke dreier seg om å bekjempe de offentlige skoler eller å demonstrere mot en bestemt politisk retning, men om å gi også de fattigste mulighet til selv å velge skole. Det er

bare mulig dersom staten støtter alle skoler økonomisk likt.

Hovedtaleren under demonstrasjonen i Versailles var Paris' erkebiskop, Jean-Marie Lustiger, som tok sitt utgangspunkt i protestens viktigste slagord: «Skolefrihet er en grunnlovssikret rett og derfor ikke til debatt.»

KATOLSK ORIENTERING

«Åpen omsorg»

Å gjennomføre slik «åpen omsorg» er langt fra enkelt, det krever nemlig nytenkning, nitid planlegging og - ikke minst - holdningsendring hos oss alle, fra politikere og bevilgende myndigheter til deg og meg. Vi må godta mennesker med utviklingshemming som skolekamerater og naboer, som medpassasjerer på bussen om morgenen og på feriereiser, som arbeidskamerater, kort sagt: godta dem som medmennesker med krav på en plass i vår hverdag og i vårt nærmiljø. De har sitt bidrag å gi til fellesskapet, ikke minst slikt som lett blir mangelvare i vårt prestasjons- og statusorienterte samfunn: varme, ektehet, hengivenhet. Menneskelig sett har alle parter meget å vinne ved en slik normalisering av livsvilkårene for mennesker med psykisk utviklingshemming. Normalisering er altså det motsatte både av isolering, sentralinstitusjon og overbeskyttelse i foreldrenes hjem som ofte blir den hjemmenværendes lodd.

Mange eldgamle fordommer og følelsesbarrierer - og megen uforstand og ukjærlighet må overvinnnes hvis en slik tilbakeføring til nærmiljøet

skal lykkes. Les bokens beretning om Inger som etter mange år i sentralinstitusjon får en av sine drømmer oppfylt: drømmen om et arbeid, en jobb, - og les videre om hvorledes drømmen går i stykker, til tross for at hun skjønner vaskerijobben sin til arbeidsgiverens tilfredshet. Årsaken til at Inger mister jobben er at arbeidskameratene ikke vil ha henne der! «Antagelig ble det for truende å arbeide side om side med en psykisk utviklingshemmet som gjorde jobben like bra som dem selv» er bokens stille, men utfordrende kommentar!

Alle trenger oppgaver og utfordringer

Boken viser til overbevisende prosjekter med «åpen omsorg» i Danmark og Wales og til meget spredte tiltak i vårt eget land. Og rapportene fra alle prosjektene viser med all ønskelig tydelighet at disse medmenneskene fungerer langt bedre i en slik normalisert og stimulerende tilværelse enn i en stor sentralinstitusjon. Selvfølgelig gjør de det! Vi trenger alle oppgaver og utfordringer, vi trives når vi opplever at vi greier noe, får til noe. Det er slik vi mennesker lærer, vokser

Demonstrasjoner også i Spania

Flere hundre tusen har demonstrert mot den sosialistiske regjeringens planlagte skolereform- lov i Spania.

Carmen de Alvear, formann for De katolske familieforbund, påpekte i sin tale at et fritt og rettferdig pluralistisk samfunn bør respektere foreldrenes moralske, religiøse og kulturelle overbevisninger og oppgi den planlagte reform.

Bibelen i blindeskrift til Sovjet

(NØO/EBPS) De forenede bibelselskaper melder at Markus-evangeliet i blindeskrift utdeles til blinde i Sovjet. I første omgang distribueres ett tusen kopier gjennom en baptistisk kirkesammenslutning. Ett tusen kopier av Matteus, Lukas og Johannes-evangeliet samt Apostlenes gjerninger er allerede delt ut. Flere av Paulus' brev er under produksjon - en datamaskin oversetter.

Nytt katolsk bispedømme i Kenya

(NØP) Pave Johannes Paul II har gitt et tidligere apostolisk prefekturat, - Garissa - i Kenya status som bispedømme. Dermed er det nå 16 katolske bispedømmer i Kenya. Samtidig har paven utnevnt pater Paul Darmanin til biskop av Garissa. Biskop Darmanin er 44 år, kommer opprinnelig fra Malta og tilhører kapusinordenen.

og utvikler oss. Uten utfordringer - og krav til oss selv - vil vi alle stagnere og bli hemmet i vår utvikling.

Og skulle noen være bekymret for den økonomiske siden av saken, viser de utenlandske prosjekter at «åpen omsorg» ikke faller dyrere enn sentralinstitusjoner, - det motsatte synes faktisk å være tilfelle!

Her i landet finnes det bare

meget spredte normaliserings-tiltak - til tross for de fagre ord i Stortingsmelding 88 som nå altså snart er ti år gammel. Ansvaret for den «optimale selvrealisering og integrering i en sosial sammenheng» påligger ifølge stortingsmeldingen den enkelte kommune. En rundspørring blant en del kommuner i 1980/81 viste at lite eller intet var gjort for å

følge opp meldingens intensjoner. Ja, flere steder var både meldingen og et departementsskriv om saken lite kjent, til dels ukjent.

Vårt ansvar

Vil gresset også gro over Regjeringens reviderte handlingsprogram for 1982-85 hvor tilbakeføring av psykisk utviklingshemmede mennesker fra institusjoner til åpen omsorg i lokalmiljøet betegnes som prioriterte oppgaver?

Slik tilbakeføring avhenger ikke bare av politisk vilje på alle plan, av handlings- og fremdriftsplaner og bevilgninger, selv om alt dette er nødvendige forutsetninger. Om tilbakeføringen skal lykkes, avhenger av hver enkelt av oss, av vår vilje til å akseptere mennesker med psykiske utviklingshemninger som medmennesker vi har ansvar for i hverdagen.

Boken «Mens gresset gror» burde være obligatorisk lesning for våre politikere - og andre mennesker av god vilje. Som utfyllende lesning anbefales følgende linjer fra en noe eldre publikasjon: «Bær hver- andres byrder».

Ekeid, Frostad og Stafne: Mens gresset gror, Aschehoug 1983

Kirkemøte i øst helt galt

Det Lutherske Verdensforbunds generalforsamling finner sted i Budapest ved månedsskiftet juli/ august i år. Den eksil-rumenske presten Richard Wurmbrand, som har sittet 14 år i kommunistiske fengsler, kom i et intervju i Aftenposten nylig med følgende kommentar til møteplanene: «Det er helt galt å avholde generalforsamlingen i det

Lutherske Verdensforbund i et kommunistisk land. Jeg er selv luthersk prest. Sett at jeg ble innbudt til å komme! Jeg ville jo bli nektet adgang av myndighetene.»

Wurmbrand fremholdt at «det eksisterer en uhyggelig naivitet i vest når det gjelder kommuniststatenes holdning til kirkesamfunnene. Situasjonen for kristne i kommunistiske land blir bare verre. Likevel opp-

lever vi ustanselig at vestlige kirkeledere hevder at de kristne i øst ikke har nevneverdige problemer. I vest er de fleste blitt helt apatiske og likegyldige overfor kommunistenes forfølgelse og maktmisbruk.»

20

Wera Sæther:

Denne boken er av en større erkjennelsesmessig og eksistensiell betydning enn de aller fleste andre bøker. Den innebærer en påminnelse om hvem vi er og hvilken byrde vi bærer i disse årene etter den kjernefysiske sprengningen av byene Hiroshima og Nagasaki, etter den første prøvesprengningen i Los Alamos i New Mexico-ørkenen noen måneder før august 1945.

Den kjernefysiske forskning og kunnskap kan mennesket ikke kvitte seg med igjen. Den tilhører selve vår eksistens og gjennomsyrrer denne, selv om vi fristes til å støte dette fra oss. Vi kan ødelegge alle våpen, alle våpenfabrikker og alle fabrikker som lager våpenfabrikker, men kunnskapen i seg selv og dens

«SKJEBNETIMEN»

av Jonathan Schell

forutsetninger kan vi ikke utsette. Vi vet én gang for alle det som trengs for å utvikle kjernefysiske sprengladninger. Vi har spist av kunnskapens tre på en skjebnesvanger måte, og risikerer heretter døden, ikke fiendens død, men vår alles; selve økosystemets sammenbrudd, ozonlagets ødeleggelse. Ultrafiolett stråling kunne stråle rett på oss, uten ozonlagets beskyttelse, og det ville tilslutt utvikle seg en større kulde enn den noen biologisk organisme kunne holde ut. Etter en kjernefysisk sprengning på bakken eller i luften ville skade på skade, sykdom på sykdom utvikle seg. Om et menneske kunne dø mange ganger, ville det dø mange ganger da. Og Jonathan Schell, denne modige journalist og forfatter for The New Yorker, skriver: Fødslene vil opphøre, selve døden vil dø; det blir intet.

'Skjebnetimen' skulle være obligatorisk lesning og studium for alle som beslutter noe i verdens makt-og-æreskuespill. Den trekker bort ethvert idyllisk slør, og lar oss se rett inn i den kjernefysiske virkelighet som er vår, enten vi er statsborgere i en atommakt eller ikke. På sin indirekte, litt uttalte måte, er også Norge en

atommakt, alliert med den største og rede til å motta og bruke kjernefysiske ladninger i krigstid. Vi kunne tro at vi tilhører den politiske og militære uskylden, men vi er infiltrert i nettverket av kjernefysisk makt og motmakt.

Jonathan Schell er ingen propagandist eller demagog. Han er sindig, rystende, et fullt ut menneske - og revolusjonær. Han tilhører den ikkevoldelige revolusjons tradisjon, som en Mahatma Gandhi, og også en Albert Einstein. Og Kristus, som ikke kom for å dømme verden, men for å redde det fortapte.

Analysen i 'Skjebnetimen' er først og fremst av biologisk/økologisk og etisk karakter. I kapitlet 'Et samfunn av strå og insekter' beskriver han hva som vil skje hvis tilstrekkelig store megatonnsladninger blir sprengt på bakke eller i luft. Det vises til hvor små bombene over de japanske byene var. Den ene ble også kalt 'little boy', ikke uten en viss ironi. Sprengladningene nå er 'big boys', 'grand old men'. Fortsatt kalles utslettelsesvåpnene for 'babies'; de som kan oppheve enhver fødsel, kanskje uten kakerlakkens. For de er visstnok motstands-

Templeton-prisen til Michael Bourdeaux

Presten og forfatteren Michael Bourdeaux ved instituttet Keston College i London er blitt tildelt Templeton-prisen for 1984. Prisen er på 1,5 mill. kroner, og deles ut hvert år til enkeltpersoner som har gjort en innsats når det gjelder «fremme av religionen». (Moder Teresa er blant tidligere prisvinnere).

Michael Bourdeaux grunnla «Centre for the Study of religion and communism» (nå Keston College) i 1969. Instituttet er et forsknings- og informasjonssenter som samler og gjennomgår offisielt og uoffisielt materiale om de religiøse forhold i Øst-Europa, og sender ut informasjon i form av nyhetsbulletiner og tidsskrifter. Bourdeaux regnes i dag som en av de fremste autoriteter på sitt område.

MISJON BAK JERNTEPPET

Dyade 15 år

Tidsskriftet Dyade kan i år se tilbake på 15 års drift. Jubileet er ikke av de store, men vitner om at publikasjonen har fått fotfeste i norsk jord. Årets første nummer er viet stress og auspenning.

21

«Skjebnetime» skulle være obligatorisk lesning og studium for alle som beslutter noe i verdens makt- og ærespill.

dyktige mot radioaktiv stråling, likesom havets alger.

Det kan ikke finnes noen kjernefysisk seier, slik det heller ikke kan finnes noen begrenset kjernefysisk krig. Dette er det strategiske, biologiske og etiske dilemma. Hvis man først har utløst dette inferno, fins ingen vei ut. 'Veien ut' må skapes nå, og innebære en nedbygning av alle våpenarsenaler, kjernefysiske som konvensjonelle, og også en politisk nyordning mellom verdens stater, som ikke kan ha den samme suverene rett til selvforsvar og angrep med hvilke midler som helst, slik som nå.

Den eneste virkelige 'avskrek-

king' er kunnskapen om vårt felles ansvar for jorden; det fins bare én jord, ett biologisk liv og én sårbar menneskehet. Vi blir ikke skapt påny, og kan ikke nyskape oss selv av asken. Idéen om en kjernefysisk seier er helt fiktiv, også fordi jordsmonnet, livet i havet og atmosfæren blir ødelagt. Arvestoffet forstyrres, om ikke alle levende dør med det samme.

Dette er realismens perspektiv. Insektenes republikk, og ikke noe menneske. Stilt overfor denne pinefulle realisme fortsetter myndigheter og undersätter å kjempe for ære, selvbilde, suverenitet og ideologi som før. Men til hva trengs alle disse goder hvis det

ikke fins biologisk liv tilbake? Hva er det vi forsvarer - som bare kunne bli forsvart hvis vi sluttet å forsvare det militært?

Det fins ikke noe smutthull for idyllen, ikke et eneste virksomt tilfluktsrom, dersom vi utløser katastrofen. For den som ikke dør fort, dør sakte. Jorden, det livsgrunnlag vi er ett med, men forneker på tusenfoldig vis, dør etter ganske få megatonn. Hver av supermaktene idag besitter tusener av megatonn, en vanvittig overkillkapasitet. Men i den kjernefysiske konstruksjonsverden er det lenge siden den sindige nøkternhet, for ikke å si livskjærligheten, ble forlatt. Det grusomste er at dette også skjer i Guds Den Allmektiges navn. Det er Armageddon som utløses, fremholder den kjernefysisk troende. Det er Guds Vilje. Slik kan vårt innerste ansvar bli forvrengt, nifserne enn i noen psykotisk virkelighetsforvrengning. Det manes frem et kjernefysisk 'øye for øye, tann for tann'. Man henviser til den krigerske Yahveh og visse endetidsprofetier, men tier med Det Glade Budskap om barnets fødsel og den ydmyke Guds død for oss alle. I dette budskapet fins ingen oppfordring til noe kjernefysisk øye for øye.

Protest mot våpenforsendelse

Tolv amerikanske biskoper, hvis bispedømmer ligger langs togruten hvor transporten av kjernefysiske våpen passerer på vei til baser i statene Washington og South Carolina, har undertegnet et opprop for å protestere mot slike forsendelser. Deres uttalelse ble offentliggjort 22. februar. Her uttrykker biskopene støtte til kampanjen mot våpenforsendelsene og uttaler blant annet:

«Hva vi kan gjøre langs togruten når disse forsendelsene passerer, er å stå stille ved linjen og be — være vitnesbyrd om en alternativ makt, Guds kjærlighet og ikke-vold.» Togene er ofte kalt «hvite tog» på grunn av deres lange, lave vogner og hvitmalte sikkerhetsvogner med kanontårn. Uttalelsen ble undertegnet av bl.a. erkebiskop Ray-

mond Hunthausen (Seattle) og biskop Leroy Matthiesen (Amarillo), mens et av togene var på vei fra Pantex kjernefysiske våpenfabrikk i Amarillo, Texas, til Trident undervannsbåt-basen i Bangor, Washington. NC DOCUMENTARY SERVICE

22

tann for tann, slik høyre-fundamentalister i USA eller andre steder kan mane det frem. Her fins gleden, hyrdenes og de vise menns fryd over at 'et barn er oss født'.

Fremdeles blir barn født iblant oss, hvert av dem en Kristi bror og søster. Men det vi truer hverandre med, vi som opprettholder atomstrategiene, er at det ikke mer skal være barn eller noe annet levende.

De amerikanske katolske biskoper utsendte i mai ifjor et hyrdebrev for Nedrustning og Fred, høyst betimelig og nødvendig. Trusselen vi lever under, fremgår helt tydelig, og det manes til politisk besindighet. Likevel unngår biskopene å kreve, entydig og resolutt, at våpnene, aller først de kjernefysiske, må 'nedlegges'. De er diplomater samtidig som de taler med en viss 'profetisk' glød.

Jonathan Schell er enda mer radikal og dristig enn de amerikanske biskopene. Om og om igjen fremholder han at vi alle nå er 'ett', at alles skjebne avhenger av alle de andre. 'La alle bli ett', bad Kristus i sin skjebnetime. Bønnen nå må være den samme, og den er blitt skjerpet av den våpen-

teknologiske og økologiske situasjonen vi er i. Denne viser med all gru at vi er ett, i ulykken om kanskje ikke i bevisstheten om solidaritet.

La oss alle bli ett, la oss forvalte den underfulle skapelsen som er gitt oss, helt til Gud selv kommer som en befrielse fra alle våre livs- og dødsprosesser.

Jonathan Schell
Skjebnetimen
Cappelen 1983

Den kjernefysiske vinter Forskere advarer:

Nyere vitenskapelige undersøkelser advarer mot følgene av en atomkrig der USA og Sovjetunionen tar i bruk de fleste av sine langt-rekkende atomvåpen, fordi den vil utløse en verdensomfattende katastrofe for livsmiljøet på jorda.

En av de ledende romforskere i verden i dag, amerikaneren Carl Sagan, professor i astronomi og romforskning ved Cornell universitet, hevder at det har hersket en farlig tendens blant vitenskapsfolk til å undervurdere de katastrofale resultater av en kjernefysisk krig.

På en konferanse i Washington senhøstes 1983 fremla Sagan resultatene av sine årelange studier i samarbeid med over 100 vitenskapsmenn fra USA, Europa og Sovjetunionen. I følge deres vitenskapelige avhandling, «Globale Atmosfæriske Konsekvenser av Kjernefysisk Krig», vil en atomkrig på 5000 - 10000 megatonn føre til disse gruuekkende resultater:

- Mer enn 500 millioner tonn fint støv vil stige opp i atmosfæren for hvert megatonn som eksploderer på jorden og dekke himmelen i ukevis. Røykteppet vil føre til at bare 5 % av sollyset slipper igjennom, hvilket vil stanse fotosyntesen og dermed ødelegge hele naturens ernæringskjede.

- Temperaturene vil falle drastisk til -25°C og forbli under frysepunktet i månedsvis, også ved en «sommerkrig.» Den plutselige kulde vil ødelegge alt planteliv og ta livet av alle husdyr, i det minste på den nordlige halvkule. De fleste av de overlevende vil sulte ihjel.

- Det radioaktive nedfallet vil være mye større enn tidligere antatt.

- Kjemiske reaksjoner vil føre til ødeleggelse av ozonlaget i atmosfæren og tilintetgjøre den økologiske balanse for bestandig.

- For mennesket vil det bety at 1.1 milliard mennesker vil dø øyeblikkelig; 1 milliard vil dø langsommere av radioaktivt nedfall, sult, frost, og smittsomme sykdommer, særlig etter at «en milliard ubegravete lik begynner å tine opp.» Faktisk er det ikke vanskelig å forutse at vi vil bli redusert til steinaldermennesker. «Det synes endog å være en reell mulighet for den totale utsettelse av den menneskelige rase,» hevder Sagan.

Carl Sagan og mange andre vitenskapsfolk har engasjert seg sterkt for å redde verden og menneskeslekten. «Det finnes ingen viktigere sak i dag,» sier han. De har støttet forslag om bilateral nedrustning, dype kutt i våpenarsenalene og kjernefysisk «frys». De har også forelagt sine resultater for FN og for Pave Johannes Paul II ved et møte i Vatikanet i januar 1983 under ledelse av Det påvelige vitenskapsakademi. Akademiet har lenge samlet vitenskapsfolk fra hele verden. (Se i denne forbindelse deres uttalelse «Deklarasjon om å forhindre kjernefysisk krig,» 1982).

Fra «Nei til Atomvåpen,» Interju med Carl Sagan i Boston Globe.

**RENÉ OG
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
JUNI	Arendal	Tyholmen	<i>lørd.</i> : 18.30	
5. Bonifatius, biskop og martyr. Ap.Gj. Ap.Gj. 20, 17-27. Joh. 17, 1-11a.	<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. 22 209	<i>sønd.</i> : 8.00	11.00
6. Ferial el. Norbert, biskop Ap.Gj. 20, 28-38. Joh. 17, 11b-19	Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	<i>lørd.</i> : 17.45	
7. Ferial, Ap.Gj. 22, 30;-23, 6-11. Joh. 17, 20-26.	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 53 77 35	<i>sønd.</i> : 9.15	10.45
8. Ferial. Ap.Gj. 25, 13-21. Joh. 21, 15-19.	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18 Tlf. 24 25 69		10.30
9. Ferial el. Efrem, diakon og kirkelærer. Ap.Gj. 28, 16-20. 30-31. Joh. 21, 20-25.	Bergen	Christiesgt. 16	<i>lørd.</i> : 19.00	
PINSE	<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. 32 54 10	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
9. <i>Vigiliemesse</i>	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien	9.30	
1. Mos. 11, 1-9 el.	Bodø	Hernesvn. 22	<i>lørd.</i> : 19.00	
2. Mos. 19, 3-8a. 16-20 el.	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 21 783	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
Esek. 37, 1-14 el.	Drammen	Cappelensgt. 1	<i>lørd.</i> : 13.00	
Joel 2, 28-32. Rom. 8, 22-27.	<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. 83 20 19	<i>sønd.</i> : 8.30	10.30
John. 7, 37-39.	Fredrikstad	Kongensgt. 9	9.00	11.00
10. <i>Pinsedag</i>	<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. 11 438		
Ap.Gj. 2, 1-11.	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
1. Kor. 12, 3b-7. 12-13.	Halden	Kristian V's pl. 1	9.00	10.45
Joh. 20, 19-23.	<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. 81 168		
TEMPUS PER ANNUM (Norske Tidebønner: Uke 2)	Hamar	Torvggt. 113	<i>lørd.</i> : 18.00	
11. Barnabas, apostel, Ap.Gj. 11, 21b-26; 13, 1-3. Mt. 10, 7-13.	<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. 23 751	<i>sønd.</i> : 11.00	
12. Ferial. 1. Kong. 17, 7-16. Mt. 5, 13-16.	Hammerfest	Salsgt. 52	19.00	11.00
13. Antonius av Padua, prest og kirkelærer. 1. Kong. 18, 20-39. Mt. 5, 17-19.	<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. 11 447		
14. Ferial. 1. Kong. 18, 41-46. Mt. 5, 20-26.	Harstad	Skolegt. 4	<i>lørd.</i> : 17.00	
15. Ferial. 1. Kong. 19, 9a. 11-16. Mt. 5, 27-32.	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 61 501	<i>sønd.</i> : 10.30	
16. Ferial el. Marias lørdagsmesse. 1. Kong. 19, 19-21. Mt. 5, 33-37.	Haugesund	Haraldsgt. 21	11.00	
17. <i>Den Hellige Treenighet</i> (Norske Tidebønner: Uke 3)	<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. 23 195		
2. Mos. 34, 4b-6. 8-9.	Hønefoss	Vesterngt. 5	11.00	
2. Kor. 13, 11-13. Joh. 3, 16-18.	<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. 22 381		
	Kristiansand S.	Kirkegt. 3	<i>lørd.</i> : 13.00	
	<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. 24 225	<i>sønd.</i> : 10.00	11.00
	Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 72 779		
	Levanger	Jernbanegt. 29		11.00
	<i>St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem</i>			
	Lillehammer	Weidemannsgt. 3A	<i>lørd.</i> : 18.00	
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 52 550	<i>sønd.</i> : 10.00	10.00

**KIRKEORGEL (6 stemmer)
til salgs**

til privat bruk eller forsamlingslokale.

Nærmere opplysninger
Tlf. (04) 46 14 43

A / S N O R S K E S H E L L

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Liturgisk kalender

18. Ferial. 1. Kong. 21, 1-16. Mt. 5, 38-42.
19. Ferial el. Romualdus, abbed
1. Kong. 21, 17-29. Mt. 5, 43-48.
20. Ferial. 2. Kong. 2, 1.6-14.
Mt. 6, 1-6.16-18.
21. Aloisius Gonzaga, ordensbroder.
Jesu Sirak 48, 1-15. Mt. 6, 7-15
22. Ferial el. Paulinus av Nola,
biskop, el. John Fisher, biskop,
og Thomas More, martyrer,
2. Kong. 11, 1-4.9-18.20. Mt. 6,
19-23.
Johannes Døperens fødsel
22. *Vigiliemesse*
Jer. 1, 4-10 1. Pet. 1, 8-12.
Luk. 1, 5-17.
23. *Dagens messe*
Jes. 49, 1-6. Ap.Gj. 13, 22-26.
Lk. 1, 57-66.80.
24. *Kristi legeme og blod*
(Norske Tidebønner: Uke 4)
5. Mos. 8, 2-3.14b-16a.
1. Kor. 10, 16-17. Joh. 6, 51-59.
25. Ferial. 2. Kong. 17, 5-8. 13-15a.
18. Mt. 7, 1-5.
26. Ferial. 2. Kong. 19, 9b-11.
14-21.31-35a. 46. Mt. 7,6. 12-14.

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf. 21 69 06

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

Gudstjenester

		Dialogmesse	Høymesse
Lillestrøm	Romeriksgt. 1	9.00	10.30
<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. 71 28 85		
Molde	Parkvn. 25		11.00
<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 51 467		
Moss	Ryggevn. 24		17.00
<i>St. Mikael's kapell</i>	Tlf. 51 038		
Narvik	Håreksgt. 82		18.30
<i>Kristi Kongekirke</i>			
Oslo	Akersvn. 1	<i>lørd.</i> : 14.00	Fra 22/6: 19.00
<i>St. Olav domkirke</i>	Tlf. 20 72 26	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
		19.00	
<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
	Tlf. 67 23 83		
<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15	9.00	11.00
	Tlf. 55 07 71	18.30	
<i>Jesu Hjerte kapell</i>	Ullernchausséen 52	9.00	
	Tlf. 55 81 21		
<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23	9.00	11.00
	Tlf. 21 23 55		
<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5		10.00
	Tlf. 64 18 20		
Porsgrunn	Sverresgt. 26	<i>lørd.</i> : 18.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 50 793	<i>sønd.</i> :	11.00
Stavanger	Dronningensgt. 8	8.30	11.00
<i>St. Svithun kirke</i>	Tlf. 52 55 34	9.30	
		18.00	
Stord			
<i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugson. 12</i>			
<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i>			
<i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
Tromsø	Storgt. 94	<i>lørd.</i> : 19.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 84 277	<i>sønd.</i> :	11.00
Trondheim	Prinsensgt. 2a2	9.00	11.00
<i>St. Olavs kirke</i>	Tlf. 21 214		
Tønsberg	Sandeljordsgt. 1		11.00
<i>St. Olav kirke</i>	Tlf. 11 949		
Voss	Finnesvegen 57		Etter avtale
<i>St. Olavs kapell</i>	Tlf. 12 510		
Ålesund	Nørvesund	<i>lørd.</i> : 17.00	
<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 37 558	<i>sønd.</i> : 8.30	11.00

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen
Medredaktør: Unni Klepper Joynt

Medarbeidere:

Liv Greni

Aage Hauken o.p.

Kjell Arild Pollestad o.p.

Gunnel Vallquist

Neste nummer utgis 25. juni

Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Abonnement kr. 130,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 150,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13 - Postgiro 2 04 64 80.

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, Oslo 1

GAVENE TIL
FERMINGEN
får dere hos oss:

BØKER
KORS OG KRUSIFIKSER
PLATER OG KASSETTER
LYS MED KRISTNE
SYMBOLER, BIVOKSLYS
IKONER, både
reproduksjoner og
håndmalte

GAVEKORT á kr. 50. — og
kr. 100. —

VI SENDER OVER HELE
LANDET

mandag og fredag 9-16
tirsd. onsd. torsdag 9-17
lørdager 9.30-13.30

telefon (02) 20 72 48

VALFART TIL ROMA 29.9.—6.10. 1984

Kjære Roma-venner,

Det har vist seg å være stor interesse for våre valfarter til Roma, og derfor har vi allerede nå programmet klart for en ny tur til høsten. Vi skal bo på Hotel Adriano, Via di Pallacorda 2, og Hotel Nazionale, Piazza Montecitorio 127-131. Hotellene ligger i nærheten av hverandre og midt i byens historiske sentrum, ikke langt fra Pantheon.

Ukens program ser slik ut (med forbehold om evt. endringer):

- Lørdag 29.9: Fremreise. Informasjonsmøte.
Natlig spasertur i det historiske sentrum.
- Søndag 30.9: 7.00 Fromesse ved Olavsalteret i San Carlo al Corso.
10.00 Høymesse i Peterskirken.
12.00 Angelus med paven på Petersplassen.
13.00 Felles lunsj.
17.00 Vesper i Peterskirken.
- Mandag 1.10: 9.00 Bytur: Kapitol, Forum Romanum, Gianicolo, Peterskirken.
16.00 Byvandring til Aventino, med besøk og messe i Santa Sabina.
19.30 Felles middag.
- Tirsdag 2.10: Heldagstur til Assisi.
Norsk messe ved den hl. Frans' grav.
Lunsj inkludert i prisen.
- Onsdag 3.10: 8.00 Norsk messe i Capella San Pietro, i grotten under Peterskirken.
11.00 Paveaudiens.
16.00 Byvandring til Piazza Farnese. Vesper hos Birgittasøstre.
19.30 Felles middag.
- Torsdag 4.10: 9.00 Rundtur til hovedkirkene og katakombene.
Messe i en katakombe.
Eftermiddagen til egen disposisjon.
- Fredag 5.10: 9.00 Tur til Vatikanmuseene og Det Sixtinske kapell.
17.00 Olavsmesse ved Olavsalteret.
19.30 Festmiddag i restauranten Orso 80.
- Lørdag 6.10: 7.00 Fromesse ved Olavsalteret
Hjemreise.

Turen kommer til å koste ca. kr. 3.025. I tillegg kommer statsskatt kr. 150, samt avbestillingsforsikring ved sykdom kr. 75,—. Prisen omfatter reisen Gardermoen — Roma — Gardermoen, busstransport til hotellene frem og tilbake, samt opphold med frokost.

Vår guide i Roma blir cand. philol. Ola Amødt.

Reiseleder er pater Kjell Arild Pollestad.

Påmelding til pater Pollestad, eller direkte til Steinar Tønsberg, Universitetenes Reisebyrå,
Tlf. (02) 45 32 45. Med vennlig hilsen

P. Kjell Arild Pollestad, O.P.

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen a/s

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 21 18 32

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Blikk på tiden

Bankbesøk i Roma

Min kjærlighet til Italia kjenner nesten ingen troløshet; min trivsel i Roma har få skygger. Imidlertid hender det man griper seg i å savne den germaniske orden og den store nordiske ro. Vi kan saktens klage over våre skrankedamer og postfunksjonærer, som selv på Majorstuen til tider kan være nesten østeuropeiske i sin kortfattede surhet. Vi kan sukke hjertelig over vårt hjemlige byråkrati, over manglende smidighet i dets vandringer gjennom den urskog av lover og regler som det selv har plantet og dyrket. I forhold til det italienske byråkrati og skrankevesen er imidlertid det hjemlige like oversiktelig og smilende som en nyåpnet selvbetjeningsbutikk. I Roma kunne jeg bruke en halv dag på å få vekslet en sjekk. Mine norske velgjørere trodde nemlig at de gjorde meg en tjeneste ved å sende sjekker i lire. Faktum var at de ble alt umulig. Ytterst få var de banker som ville ta imot lirepapirer fra utlandet; en gang vandret jeg en hel økt og var innom elleve banker før jeg omsider fant det «hovedkontoret» som muligens ville vedkjenne seg min sjekk. Da jeg kom dit stod imidlertid både kunder og betjening ute på gaten: Banken var nettopp blitt evakuert på grunn av bombetruusel. Så var det bare å gå hjem igjen.

Det ville være urettferdighet å nevne dette som noe typisk eksempel. Jeg innrømmer gjerne at en slik tildragelse ligger i ytterpunktet av hva man kan risikere. Derfor vil jeg straks ta min lesers med til en mer typisk opplevelse av hva det kan innebære å ha ærend i en romersk bank.

En dag står jeg med en sjekk i hånden på det enorme marmorgulvet i *Banco Nazionale del Lavoro* på Via Veneto, og lurar på til hvilken side jeg skal styre mine skritt i det innviklede skrankelandskapet. Jeg signaliserer min usikkerhet til en ambulerende vaktmann i littvekkende blå uniform, og han peker uten å nøle på den lengste av de mange lange køer. Det er dit jeg skal. Jeg tar oppstilling, men oppdager etter ti minutter at det går ualminnelig tregt fremme ved luken. Etter enda noen

minutter spør jeg meg selv om jeg kanskje skulle prøve lykken i luken ved siden av, hvor der sitter en velfrisert ung mann uten en eneste kunde.

Jeg våger meg helt frem til glassplaten, og tar sikte på det lille talehullet. Men ikke før har jeg stilt meg opp, så får den unge funksjonæren det så usigelig travelt med et par tynne papirark. Han vender dem i alle retninger, legger det ene oppå det annet, holder dem opp mot lyset samlet og hver for seg, og blåser samtidig en sky av sigaretttrøkk mot glassplaten og mot meg. Derefter legger han arkene ned igjen, og lar hodet hvile i den venstre hånden mens han trommer på bordplaten med den høyre. Etter en stund gisper han, og gispene glir langsomt over i et sukk. Ikke et øyeblikk løfter han øynene mot meg. Med sin papirfikling, fingertromming og røktubblåsning, med et gisp og et sukk, har han gjort det helt klart for meg at jeg dypst sett ikke er til. For ham har jeg ingen reell eksistens. Jeg er mindre enn ingenting. Denne erkennelsen vil han nå gi tid, slik at den kan trenge inn i min sjels innerste gjemmer, og først derefter kan det komme på tale med noen henvendelse. Han får sin hevn over sin skjebne og sin tilværelse, og han har meget å hevne. Det er en daglig ydmykelse for ham å sitte med sin lille statslønn og ordne med pengesaker for de pengeløse. Trygder og småsjekker og kjerringsnakk er det som fyller hans dag, sparekniv opp og småkårsdom in mente. Jeg må da skjønne at han har få grunner til å vise vennlighet. . .

Jeg skjønner det, men blir stående. Han reiser seg, tenner seg en sigarett, og går en stor runde i lokalet med sine to ark. Så kommer han tilbake, stumper sigaretten, gisper igjen, og så — store under! — løfter han blikket mot meg og uttaler det skjønneste ord man kan høre på et sådant sted: Vær så god.

Jeg stikker til ham min sjekk og mitt pass, og vet at min første lille seier ikke innebærer noe løfte om flere. Han betrakter min sjekk med stor mistro, og blar langsomt gjennom mitt pass, som om han mistenkte meg for å være en tyrkisk terrorist. Hans ansikt gir ingen forhåpninger om noe som helst, men jeg vet at dersom jeg kommer med en liten anmodning eller forsøker å appellere til hans begravede vennlighet, kan alt være ødelagt. Ennå er det ikke gått en halv time. Da skjer det - under over under! - at han griper sin penn og gjør de operasjoner som står i hans fullmakt. Jeg tror jeg er reddet. «Til kassen», sier han, og rekker meg noen papirer. Det lyder så enkelt og selvfølgelig, og først i det øyeblikk jeg kommer dit, blir jeg klar over hvilken tortur de ordene rommet.

Kassen ligger ved enden av det enorme marmorgulvet, og alle det papirer som håndteres av de halvthundre funksjonærer ved de øvrige skranke, realiseres i penger av de to i kassen. Der var ikke lenger tale om kø; snarere minnet miljøet rundt kassen om et lite folkemøte på Hyde Park Corner. Det hadde allerede vart i flere timer, og gjennom forskjellige tilrop ble jeg fort klar over at noen hadde vært med hele

tiden. En liten rund forretningsmann utøste høylydt sin fortvilelse over at de innløpende papirer ble lagt øverst i bunkene. Dermed var han blitt liggende på bunnen i flere timer. Han fikk omsider kassemannen med på sitt resonnement, og hans sak ble ordnet. Verre var det med en middelaldrande japansk dame. En lang stund gikk hun ved forskjellige tegn og lyder i forbønn for sine reisesjekker, men i det alminnelige spetakkel som hersket rundt kassen, kunne hun umulig bli bønhørt. Hun gav opp alle forsøk, og ble stående og gråte stille.

De to mennene i kassen lot seg ikke affisere av noe. Asken fra sigarettene falt ned mellom pengebunkene mens de telte, og når der ikke var flere penger igjen å telle, ropte de på Carlo, som straks ilte til med en plastbærepose full av millioner. Da jeg hadde stått der en god time, ble jeg oppmerksom på en ung negresse som stod like bak meg og snakket engelsk med en hollandsk turist. Hun var enorm i enhver henseende, med dyp stemme, og så elegant i antrekket at det var helt på grensen til det motsatte.

— Her står jeg hver måned, sa hun til hollenderen. Hver gang er det like ille, og nå begynner jeg å bli lei av dette. Idag har jeg bestemt meg for å skrike opp. Vent litt nå, så skal vi se hva som skjer.

Det var bare hollenderen og jeg som visste at noe var i gjære. Hun ventet på det rette øyeblikk. Og der kom det: Maken til brøl har jeg aldri hørt. Det var selve innvollene som skrek, og volumet var Mahalia Jackson i tiende potens. Det ble ganske stille i banken. Alle papirer ble lagt ned, alle blikk ble løftet. Negressen talte, på et engelsk som umulig kan finnes i noen ordbok, og som ville få Henry Miller til å lyde som en søndagsskolelærer i sammenligning. Jeg priste meg lykkelig over at jeg bare forstod halvparten, med det var allerede mer enn nok. Imidlertid fattet vi alle nytt mot. Negressen hadde vippt hele byråkratiet av pinnen; mennesket seiret over systemet.

Et par funksjonærer ilte til og ordnet hennes saker på noen minutter. Halvparten av de ventende ble vist vei til et annet lokale, hvor det ble lovet øyeblikkelig ekspedering. Alle krefter ble satt inn på å hjelpe oss.

Min irritasjon slo over i beundring; min kjærlighet til Italia fikk ny næring. Intet annet folk har en slik evne til å ordne alt når det virkelig gjelder, til å skyve alle formaliteter til side når tålmodighetens grenser er nådd. Når det evig kriserammede italienske samfunn har overlevd alle historiens rystelser, skyldes det blant annet denne evnen til stadig - om enn ofte i siste øyeblikk - å gi mennesket rett fremfor papirer og systemer. Mange av Europas land kan nok ligge foran Italia når det gjelder sosiale goder og effektiv administrasjon. Uten å nøle gir jeg derimot Italia en klar ledelse i det som med et fornemt ord kalles sivilisasjon, og som betyr at ditt menneskelige ansikt til syvende og sist teller mer enn dine papirer.

Pater Hilarion